

NR 10 1 december 2006

FINLANDS

SYNSKADADE

■ Leif Karp omvaldes på höstmötet

■ De Blindas Vänner delar ut betydande understöd till synskadade

■ Ett annorlunda julpaket och julhälsningar

FINLANDS SYNSKADADE

är medlemstidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med tio nummer per år i storstil, punktskrift och i elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. På kassett utkommer tidningen integrerad i tidningen Medlemsbandet. Du kan också beställa tidningen som e-postbilaga. 2006 är tidningens 95:e årgång och den omfattar tio nummer. Nummer 1/2007 utkommer den 1 februari, manusstopp den 10 januari och nummer 2/2007 utkommer den 1 mars, manusstopp den 7 februari.

Utgivare

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Nylandsgatan 25 A 6, 00120 Helsingfors
Tfn växel 09-6962 300

Tf. chefredaktör Mari Pennanen

Tfn 09-69623013, fax 680 2064
e-post: mari.pennanen@fss.fi

Meddelanden mottas av chefredaktören

Betalda annonser mottas dessutom av
Hans Åhman, tfn 0500-604679, e-post
tuvi@sci.fi

Prenumerationer och adressändringar

Susanna Antell, tfn 09-6962 3026, e-post
susanna.antell@fss.fi

Redaktionen ansvarar inte för insänt, ej
beställt material.

Skribenternas åsikter sammanfaller inte
nödvändigtvis med FSS ståndpunkt.

Det är fritt att använda material ur tidningen,
men vänligen ange källan.

Pärmbild: Per-Ole Ekstrand, Harold Hen-
riksson och Bengt Ahlvik samspråkar glatt
under förbundets höstmötet i Björneborg.
Foto: Mari Pennanen.

ISSN 0789-5739

Näkövammaisten Keskusliiton kirjapaino,
Helsingfors 2006

INNEHÅLL NR 10 2006

Ledaren: Reflektioner kring jubileumsåret 2006.....	3
Riksdagen svårtillgänglig – både i skrift och i praktiken.....	4
Segregering av handikappade ska motverkas.....	5
Talande bankautomater.....	6
FSS med i projektet www.minfamilj.fi	6
Leif Karp omvaldes på höstmötet.....	7
Han har följt synskadearbetet under drygt 60 år.....	9
Röstning i punktskrift i allmänna val.....	11
Handikappolitisk samordning dryftades....	13
Subjektiv rätt till personlig assistent.....	14
Reflektioner från ett seminarium.....	15
Minoritets- och handikappfrågor intresserar FS nya chefredaktör.....	16
Diskussioner om rätten att vara annorlunda.....	18
Synskadade kvinnor från Norden samlades på Onnela.....	19
Färre blir synskadade till följd av olycka...	20
De Blindas Vänner delar ut betydande understöd till synskadade.....	21
Julbetraktelse.....	24
Ett annorlunda julpaket.....	25
Annons: Traditionell jul på Kouluranta.....	26
Julhälsningar.....	27
Ett skimmer av ljus.....	29

Meddelanden:

FS som skild talversion efter årsskiftet.....	5
Mångsidig punktskriftsdag för att fira Braille.....	5
Bildprojekt på punktskrift.....	23
FSS Vintertemaläger 2007.....	30
Kansliet julstängt.....	30

Meddelanden från distrikten

Bakpärmen: Diabeteskurs för synskadade

Bilaga: Nya svenska talböcker på Daisy
och c-kassett 03/2006

Reflektioner kring jubileumsåret 2006

Marita Tierala

Jubileumsåret 2006 börjar löpa mot sitt slut. Eftersom det ännu är några evenemang kvar så får vi lämna den egentliga utvärderingen av jubileumsåret till början av år 2007. Man kan väl ändå säga att responsen från medlemmar och samarbetspartners har varit positiv. FSS har synats i media, höjt profilen och det känns som om allt flera skulle känna till förbundet och vad FSS står för.

År 2006 har varit ett aktivt år inom handikappolitiken, både internationellt och nationellt. Förbundet har följt med utvecklingen på området och i samarbete med andra handikapporganisationer deltagit i gemensamma utlåtanden och aktioner.

– Inom FN slutfördes förhandlingarna gällande konventionen till försvar av de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättningar. Den ledande tankegången är ickediskriminering och jämlikt bemötande av alla. FSS har samarbetat i ärendet med Nordiska Samarbetskommittén (NSK), Handikappforum och SCF.

– Lagsammanslagningen dvs. samordningen av Lagen om specialomsorger om utvecklingsstörda och Lagen om service och stöd på grund av handikapp till en enda handikapplag pågick under året, och förbundet följde med hur arbetet framskred. Ett omsorgsfullt lagberedningsarbete utfördes inom social- och hälsovårdsministeriet i frågan. Tidsramen var dock alltför snäv och arbetet med den nya handikapplagen kommer att fortsätta nästa regeringsperiod.

Marita Tierala är verksamhetsledare för Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf.

Under året har vi kunnat konstatera att verksamheten i dag inom FSS som centralförbund alltmer handlar om intressebevakning, lobbning, uppbyggnad av fungerande nätverk och samarbete med andra organisationer. Det handlar om att göra FSS känt bland allmänheten, ett slags marknadsföring, vidare handlar det om att skapa och upprätthålla goda kontakter med media, ytterligare skall verksamheten finansieras och sist men inte minst handlar det om kommunikation och om att sprida information.

Naturligtvis sker allt det ovannämnda utifrån den synskadades behov, med den enskilda synskadade i centrum. För att förbättra den enskilda synskadades situation inleder FSS i början av år 2007 projektet Livbojen. Projektet Livbojen har som mål att skapa ett nätverk av personer kring den enskilde synskadade, personer som kan vara till nytta i olika situationer och underlätta den synskadades vardag. Motto under jubileumsåret har varit: Det går att leva ett drägligt liv som synskadad. Livbojen visar definitivt att FSS står bakom sina ord.

Riksdagen svårtillgänglig – både i skrift och i praktiken

Text och foto: Sofia Stenlund

I år firas demokratins 100-årsjubileum, då man speciellt poängterar jämlikhetsparagrafen: Ingen får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, handikapp eller annan personrelaterad orsak. I slutet av år 2005 tillsatte riksdagen en arbetsgrupp för fysisk och förmedlingsmässig handledning.

Ett beslut att kartlägga de nordiska parlamentens tillgänglighet kom från Nordiska Handikappolitiska Rådet via medlem och

tidigare riksdagsledamot Margareta Pietikäinen. I praktiken påpekar rapporten de svagheter som finns i riksdagens byggnad samt på hemsidan och i broschyrer med utgångspunkt i funktionshindrades vardag.

Arbetsgruppens uppdrag var att ta fram förslag och lösningar till tillgänglighetsproblem samt utbildning kring de funktionshindrades situation. I arbetsgruppen deltog sju medlemmar från riksdagen, med riksdagsledamot **Ulla Anttila** som ordförande. Dessutom deltog sakkunnigmedlemmar från olika specialområden samt representanter för Invalidförbundet, Hörselvårdsförbundet och Synskadades Centralförbundet. Som representant för det sistnämnda fungerade **Juha Seppälä**.

Enligt arbetsgruppens rapport visade sig riksdagen vara svår att närma sig både rent fysiskt och informationsmässigt. Bland de praktiska problemen omnämndes för många trappor, dåliga hisslösningar och förslag på ny entré till riksdagens huvudbyggnad. Bland de praktiska problemen för synskadade omtalas dålig belysning, bländande ytor samt att skriftligt material som till exempel riksdagsbeslut borde finnas att beställa som punktskrift, teckenspråk och talböcker.

Bland de förslag som ska underlätta för synskadade nämndes flera punkter. Det är främst webbsidorna som saknar tillräckligt mångsidig teknik och hjälpmedel. Dels

Riksdagen har visat sig svår att närma sig både fysiskt och informationsmässigt.

borde informationen finnas i talad version. Dels borde tryckta publikationer, som till exempel broschyrer, beakta följande saker: tillräckligt stort typsnitt, tillräcklig kontrast mellan bakgrund och text samt en genomtänkt spaltbredd.

Dessutom poängterades att huruvida en tal-, syn-, eller hörselskadad person väljs eller bjuds in i riksdagen, får funktionsnedsättningen inte påverka kommunikationen. Tillgänglighetsrapporten betonar också att det måste finnas beredskap att beakta individuella lösningar.

Segregering av handikappade ska motverkas

(SS) Den 25 augusti antogs ett utkast till en konvention för funktionshindrade människors rättigheter. Konventionen ska skydda världens 650 miljoner funktionshindrade. Den centrala tanken är att garantera en jämlik behandling och förbjuda segregation på alla levnadsområden. Cirka hundra människorätts-, handikapp-, och samhällsorganisationer deltog i förhandlingarna. Finland förde som ordförandeland hela EU:s talan på mötesförhandlingarna i New York.

Konventionen träder sannolikt i kraft 2008 eller 2009. Förutsättningen är krav på att FN:s medlemsstater ska instifta nationella lagar mot diskriminering på basis av handikapp, angående allt från blindhet till mentalsjukdomar. En viktig poäng är det faktum att medlemsländerna även ska avskaffa eventuell lagstiftning som i nuläget diskriminerar funktionshindrade. Finlands målsättning är att underteckna förslaget så snart som möjligt.

FS som skild talversion efter årsskiftet

(MP) Från och med nästa nummer av tidningen Finlands Synskadade utkommer taltidningsversionen inte längre integrerat på Medlemsbandet utan tidningarna kommer på skilda kassetter. Tidningen utkommer fortsättningsvis förutom som taltidning också i svartskrift, punktskrift och elektroniskt.

Endast för dem som prenumererar på kassetversionen betyder detta alltså en liten förändring. Alla som nu får Medlemsbandet, kommer fortsättningsvis att få Medlemsbandet och dessutom Finlands Synskadade på skild kassett om man inte prenumererar på tidningen i något annat format. Om du plötsligt inte får den eller de tidningar du önskar, eller får tidningar du inte önskar, så ta kontakt med Tina Dunderfelt, tel. 09-6962 3010 eller Susanna Antell, tel. 09-6962 3026 på förbundskansliet.

Mångsidig punktskriftsdag för att fira Braille

Årets Brailledag firas lördagen den 20 januari kl. 10- ca 14.30 på Fredriksgatan 35 B10 i Helsingfors med mångsidigt program. Dagen inleds med kaffe. **Beatrice Christensen Sköld** från TPB i Sverige kommer och berättar om Louis Braille. Hon har forskat och skrivit en bok om Braille. Under dagen utkoras även Årets Brailör och efter lunchen blir det diskussion om punktpublicationer. Sista anmälningdag är den 15 januari och anmälningar tas emot av Tessa Bamberg, tel. 09-6962 3024.

Talande bankautomater

(SS) Arbetet med att få talande bankomater också till Finland är under arbete. Systemet med talande bankomater är redan utarbetat och i bruk i flera länder. Bankomaten kräver av säkerhetsskäl egna hörlurar så att ingen annan kan höra kontouppgifter och saldo. Talande bankomater finns redan i flera länder, närmast i Sverige. I Norge är

företeelsen helt ny. Tidningen Norges Blinde berättar att bankomaterna ska placeras ut i hela landet i början av nästa år. Det är Nordeas banker som i inledningsskedet bistår med servicen, och det är de nyare automatmodellerna som utrustas med uttag för hörlurar.

FSS med i projektet www.minfamilj.fi

(MP) Webbportalen www.minfamilj.fi lyfter fram tio finlandssvenska organisationers verksamhet för barnfamiljer. Organisationerna vill väcka diskussion och belysa balansen mellan familjeliv och arbetsliv ur olika synvinklar. Detta förverkligas genom webbportalen och avgiftsfria seminarier på olika orter och det första med rubriken Familjen i centrum hölls i Helsingfors den 2.11.

Målen med projektet är att bygga webbportalen, som publicerades i början av november, och att samarbetet inom de tio organisationerna ska fungera ännu bättre då man lätt får veta vad som är på gång i de andra organisationerna och således lättare kan komplettera i stället för att konkurrera med varandra.

Följande organisationer är med i portalen och projektet www.minfamilj.fi: Barnavårdsföreningen i Finland, Förbundet De Utvecklingsstördas Väl, Förbundet Hem och Skola i Finland, Finlands Svenska Handikapp-

förbund, Finlands Svenska Psykosociala Centralförbund, Finlands Svenska Socialförbund, Svenska hörsselförbundet, Förbundet Finlands Svenska Synskadade, Svenska Pensionärsförbundet och Folkhälsans Förbund. Övriga samarbetspartners är Kårkulla samkommun, Svenska skolan för synskadade och SPERES/Det finlandssvenska specialpedagogiska resurscentret.

Logon för webbportalen www.minfamilj.fi.

Leif Karp omvaldes på höstmötet

Text och foto: Mari Pennanen

Förbundets höstmöte samlade i år ett åttiotal deltagare, varav 53 röstberättigade. Mötet hölls 28-29 oktober på hotell Yyteri i Björneborg och under mötet omvaldes Leif Karp till förbundets viceordförande. Likaså omvaldes styrelseledamöterna Rolf Söderlund och Hans Åhman som båda stod i tur att avgå.

Mötet inleddes med parentation över avlidna medlemmar, namnupprop och val av mötesfunktionärer. Snart kunde mötesordförande **Arto Vanhanen** börja svinga klubban och föredragningslistan fastställdes. Vid kandidatnomineringen nominerades förutom de tre omvalda herrarna även **Johan Sundholm** till posten som vice ordförande och **Jarkko Setälä** till styrelsen.

Harold Henriksson (i mitten) framförde synpunkter på verksamhetsplanen för år 2007. Till vänster Marita Andersson och till höger Birgitta Storbacka.

På lördagskvällen njöt höstmötesdeltagarna av en festlig middag. På bilden Else Edström och Sven Friberg.

Vid behandlingen av verksamhetsplanen diskuterades bl.a. projektet Livbojen som med början år 2007 kommer att arbeta för en heltäckande och omfattande modell av stöd för synskadade, med individen i centrum. Projektet bygger på Trygg hemma och en projektansvarig kommer att anställas för det treåriga projektet.

Kvaliteten på FSS produktion av punktskriftsmaterial diskuterades också. Flera missnöjda röster hördes och förbundsordförande **Gunilla Löfman** sa att ärendet tas till styrelsen. Ett förslag om att ordna ett seminarium kring mobbning kom också upp under diskussionen. Mötet beslöt att ge förhöjt bidrag åt deltagarna i sommarkursen på Kristliga Folkhögskolan som ordnas i Nykarleby sommaren 2007.

I budgetdiskussionen frågades det bl.a. om varifrån de budgeterade intäkterna

under nästa år förväntas komma och vad kostnaderna under år 2007 för bygget vid Arabiastranden består av. Under söndagen redogjorde **Hans Åhman** närmare för hur projektet framskrider samt svarade på frågor om projektet.

Svenska Synskadade i Västnyland hade till mötet lämnat in en motion om rehabiliteringshandledarnas arbetsbörda där de föreslog att en till rehabiliteringshandledare skulle anställas. Styrelsens svar där de konstaterade att utvecklingen av en ny modell för rehabiliteringen inleds år 2007 i samband med projektet Livbojen. I omröstningen fick motionen sju röster och styrelsens bemötande 31 röster.

Nästa medlemsmöte är vårmötet som hålls den 5-6 maj 2007.

Han har följt synskadearbetet under drygt 60 år

Tor Hanner

Evald Pettersson är född i Brändö på Åland 1927 men bor nu i stadsdelen norra Haga i Helsingfors, tillsammans med fru Bertta som han förresten har varit gift med exakt 50 år i år. Tre döttrar har för länge sedan lämnat föräldrahemmet. Evald är synskadad sedan födelsen. De första åren gick han i skolan på hemorten, men kunde aldrig läsa, utom stora bokstäver som han kunde se i solljus.

– Jag rodde mellan holmarna och hittade hem också – under dagtid, berättar han. Men i dag är synen helt borta och så har det varit de senaste 20-30 åren.

Som 11-åring kom Evald till blindskolan i Helsingfors. Skolan var då i samma byggnad som de finskspråkiga eleverna. Undervisningen fick de svenskspråkiga barnen dock på sitt modersmål. Tiden i den skolan blev dock ganska kort. Orsaken till detta var kriget och det gjorde att Evald fick stanna hemma på Åland ända fram till vårterminen 1943, då han och två andra åkte till Stockholm och fortsatte skolgången vid Tomtebodaskolan. Därifrån fick Evald sitt avgångsbetyg våren 1946.

Massage och blindsaksarbete

Evald utbildade sig sedan till massör vid De Blindas Yrkesskola (som i dag heter Arlainstitutet). Som massör jobbade han ända fram till pensioneringen. Evald har hela tiden varit aktiv i synskaderörelsen, eller blindsaksarbetet som det hette förr i tiden. Han har fungerat som förtroendevald

i olika föreningar men även som en flitig och sakkunnig debattör, bl.a. vid FSS allmänna möten. Sin breda sakkännedom och medvetenhet fick Evald genom att följa synskadearbetet inte enbart i vårt land, utan han prenumererade på den rikssvenska organisationstidningen De Blindas Veckoblad som under 40- och 50-talen redigerades av den i hela världen kända blindsaksveteranen **Harald Thilander**.

Evald valdes sedan in i De Blindas Mas-sörförenings styrelse. Så småningom kom han också med i FSS-styrelsen (dåvarande Samfundet Finlands Svenska Blinda) men inte genast. Ett FSS-möte kommer Evald speciellt ihåg.

– Det var någon som föreslog mig till styrelsen. Då kom det ett varnande uttalande från en av ”de stora” i föreningen på den tiden, **Axel Franstman**. Han sade att vi vet vad vi har, men vi vet inte vad vi får. Jag hade då redan suttit ett år som viceordförande i mas-sörföreningen, berättar Evald och skrattar gott vid detta minne. Man lyssnade tydligen på Franstman, för Evald valdes inte in vid det mötet. Så småningom ansågs han dock ”rumsren” och blev invald.

Någon gång i början av 80-talet ändrades tiden för styrelsemötena från kvälls- till dagtid. Det skulle för Evalds del ha inneburit förlorade inkomster, så han såg sig tvungen att hoppa av.

Det har hänt mycket inom synskaderörelsen under de senaste 50 åren. Hur ser du på utvecklingen när det gäller FSS?

– Ja, vad skulle jag säga om den saken. Vi började ju under första hälften av 70-talet med den s.k. kretsverksamheten. Meningen var ju att man skulle få ut förbundet i regionerna. Det var ju en god tanke, men det blev inte så gott som man då var blåögd och trodde. Vissa omständigheter gjorde att det blev så kraftigt framträdande, Helsingfors och de övriga. Det var ju så att man i provinserna gaddade sig samman mot Helsingfors. Det vet du ju! Det är ingen nyhet. Nå, sådant här tär ju på jobbet. Kretsarna blev så småningom självständiga. Vi försökte några gånger få till stånd ett regelrätt förbund, men det gick ju inte heller, säger Evald.

Han har en klar åsikt i att FSS borde bli ett renodlat förbund.

– Som det är i dag, med relativt korta allmänna möten, blir det egentligen mer eller mindre bara samkväm, menar Evald.

Han förklarar vidare fördelarna med ett renodlat förbund.

– Som det nu är har distriktsföreningarna ingen talan i förbundet. Allt går via enskilda medlemmar som kan säga vad de vill. Som jag ser det borde det vara uppbyggt så, att distriktsföreningarna skulle ha sina möten före förbundsmötet och där gå igenom det som ska behandlas vid förbundsmötet.

Synsvaga och blinda har olika behov

När jag undrar över hur Evald ser på FSS i dag, säger han att han nu är på sidan om och inte kan svara på det. Men jag envisas och vill att han ska säga något på basen av den information han ändå får.

– Jag vet så litet om vad de gör, men jag vill betona vikten av samarbete. Förbundet har ju inte så stora person- och penningresurser att man skulle klara sig på egen hand. Min åsikt är att vi ska jobba gemensamt med Synskadades Centralförbund. Med detta vill jag inte säga att FSS ska ansluta sig som

medlem i Centralförbundet. Men vi ska samarbeta intimt. Vi ska komma ihåg att Centralförbundet har så mycket större resurser och har bättre möjligheter att följa med vad som händer i övriga Norden och i världen och få impulser om vad som rör sig både nationellt och internationellt, poängterar Evald.

En sak som Evald framhållit i olika sammanhang är den stora skillnaden mellan synsvaga och helt blinda personer. Det är behoven av hjälp och service som är så olika.

– Eftersom det mesta är gjort med tanke på att man har sin syn, blir det ju svårt om man ser dåligt, men betydligt värre om man inte ser alls, betonar Evald.

Han bryr sig inte om att lyssna på tv, då han inte kan få med sig det som sänds till hundra procent. Evald har också kritiska synpunkter på syntolkad teater.

– Det är ju bra att man talar om vad som sker på scenen, när ingenting hörs. Men det är inte bra att sitta med lurar på öronen, om man vill veta hur skådespelarna rör sig på scenen.

Jag inflikar att det ju blir radioteater då.

– Det blir sämre än radioteater. Radion är ju tänkt enbart för öronen, dessutom kan de använda stereoteknik som gör att man kan höra hur skådespelarna rör sig. Men har man de här lurarna, står dom hela tiden på samma ställe, konstaterar Evald.

– Jag är väl lite konstig, men jag vill inte bara ha en del av det jag lyssnar på eller på annat sätt tar del av. Jag vill ha allt. Därför struntar jag i att lyssna på tv. Radion är ju bra, om det inte skulle vara så mycket av den där skvalmusiken, avslutar Evald Pettersson som fortfarande har en åländsk accent i sitt tal.

Röstning i punktskrift i allmänna val

Text: Karl-Oscar Skogster

Foto: Mari Pennanen

Den 18 mars 2007 är det åter dags för finländarna att välja riksdag. Hur skall man som synskadad väljare kunna rösta så att valhemligheten säkras? Och hur skall man få tillgång till information om valet och om de kandidater som är uppställda?

I Sverige var det val i september. Då kunde ca 600 synskadade rösta hemligt tack vare de punktskriftsmärkta valkuvert innehållande valsedlar som valmyndigheten i god tid före valet sände hem till alla som är anmälda som punktskriftsläsare i SRF:s medlemsregister. Kuverten innehöll valsedlar från de nio största partierna samt blanka valsedlar.

– Kuverten är märkta med punktskrift och storstil. Det är vanliga valsedlar i, men utan namn på, allmänna partisedlar alltså, berättar **Eva Björk** på Synskadades riksförbunds förbundskansli i Enskede.

Hon har själv röstat med dessa valsedlar allt sedan systemet med punktmärkning infördes.

– Jag plockar ur de valsedlar jag tänker använda när jag är hemma och tar med dem till vallokalen. Kuverten lämnar jag hemma, för de är ju märkta, säger Eva.

När man så befinner sig i vallokalen och skall rösta så tar man alltså valsedlarna för

Kanske man snart kan rösta i punktskrift i allmänna val i Finland?

det parti man vill rösta på och lägger dem i de kuvert som valfunktionären ger en. Så här långt är den synskadade röstande i Sverige mer jämställd med sina seende kollegor än synskadade röstande i finländska riksdagsval. Men när man i Sverige vill personrösta, vilket vi ju alltid gör i Finland, så verkar valhemligheten vara lika fjärran för oss på båda sidor om viken. Då måste den rikssvenska röstande skaffa en valse-del med namn och få hjälp av någon för att kunna kryssa för namnet på den person han ger sin röst åt. I Finland har man som synskadad rätt att anlita ett valbiträde som skriver numret på valsekeln för den kandidat man röstar på.

Eero Vartio, som är jurist på Synskadades centralförbund i Helsingfors, säger att punktskriften knappast erbjuder någon patentlösning på synskadades problem gällande valhemligheten. Detta eftersom kanske bara 15–20 procent av synskadade kan punktskrift.

– Vi har gått in för en annan lösning. Den synskadade röstande får själv välja sitt valbiträde. Om han inte vill att någon i den egna familjen skall få reda på hur han röstar, kan han anlita någon vän eller sin personliga assistent som valbiträde. Om man inte vill yppa hur man röstat för någon bekant så kan man anlita en officiell valfunktionär som valbiträde. Denne har tystnadsplikt, säger Vartio.

Förhandsinformation

Men innan man röstar så måste man ju få information om kandidaterna som är uppställda i valet och kandidatnumret på den person man ämnar ge sin röst åt. Datoranvändare kan få den informationen via nätet. Seende kan dessutom läsa valreklamer eller sammanställningen av kandidatlistorna på röstningsstället. Men som synskadad är man nog rätt så förfördelad när det gäller förhandsinformation om val.

Alla synskadade i Sverige får inför riksdagsval allmän information om valet och röstningen inläst på kassetts eller cd-skiva. Någon sådan information ger inte valmyndigheterna i Finland. Eero Vartio säger att våra finländska valmyndigheter inte är förpliktade att tillhandahålla valinformation i tillgänglig form för alla.

– En del synskadeföreningar, till exempel den finska föreningen i Helsingfors och Nyland, har inför val sänt information inläst på kassetts till medlemmarna med uppgifter om namn och nummer samt partitillhörighet för samtliga uppställda kandidater. Om någon kandidat skulle önska införa en betald valannons i vår medlemstidning så torde det nog också gå för sig, säger Vartio.

Konvention på kommande

Artikel 29 i FN:s pinfärska konvention om funktionshindrade människor och de mänskliga rättigheterna garanterar de politiska rättigheterna. I konventionen sägs det att staten är skyldig att se till att människor med funktionshinder kan rösta, kandidera och delta aktivt i det politiska livet på lika villkor som andra.

Om man till detta plussar ett fullföljande av konventionens krav om att riksdagen beslutar att punktskriften är gravt synskadades skriftspråk och att synskadade skall ha rätt till samma information som alla andra på anpassat medium så börjar det se ljusare ut. Men vi är inte där ännu. Våra synskadeföreningar kan emellertid snart hänvisa till FN-konventionen och kräva att regering och riksdag fattar de rätta besluten och beviljar medel åt valmyndigheten att se till att praktiska förutsättningar skapas för synskadades jämlika utövande av sin rösträtt i allmänna val.

Handikappolitisk samordning dryftades

Text och foto: Sofia Stenlund

Den åttonde november arrangerade Finlands Svenska Handikappförbund tillsammans med samarbetsorganisationerna sin årliga Generalförsamling. Målet med evenemanget är att utarbeta en gemensam handikappolitisk strategi för att trygga tjänster och service på svenska också i framtiden. Att den behövs säkerställdes under fjolårets församling, men hur ska den organiseras?

Riksdagsledamot **Astrid Thors** inledde med att berätta att många stora lagstiftningsprojekt är på gång inom social- och hälsovårdsministeriet. Bland annat dryftades den partiella reformen av handikappservicelagen angående den subjektiva rätten till personlig assistens. Enligt en modell skulle gravt handikappade gynnas, medan till exempel syn- eller hörselskadade utelämnas.

– Det finns en splittring på det finlandssvenska handikappfältet, menade Thors. I detta sammanhang får till exempel synskadade en olycklig roll.

Astrid Thors betonade också att alla ska ha lika möjligheter också på arbetsmarknaden. Hon menade att det måste satsas på främjande av sysselsättningen, på arbetskydd, men också när det gäller förflyttning från en sysselsättning till en annan.

– Här har vi att lära från andra håll, vi har ganska segregerade modeller. Till exempel är de synskadades statistik när det gäller sysselsättning ganska deprimerande.

För gemensam röst

Att ett gemensamt forum för handikappor-

Riksdagsledamot Astrid Thors höll öppningsanförandet på Generalförsamlingen. Hon poängterade bland annat de synskadades svårigheter på arbetsmarknaden.

ganisationerna är nödvändigt var klart, men hur detta skulle se ut delade åsikterna. **Pekka Tuominen** från Invalidförbundet menade att en handikapporganisations viktigaste roll är att påverka politiken.

– Linjen bör vara att handikapporganisationerna är medlemmar i en takorganisation som ger en gemensam röst till politikerna.

Johan Johansson förde ordet för Folkhälsans del, **Thea Sandvik** höll ett anförande med utgångspunkt i samkommunen Kårkulla. För underhållningen stod solist **Heini**

Honkaniemi till följsamt ackompanjemang av **Gustav Antell**.

Generalförsamlingen avslutades med paneldebatt som tyvärr begränsades av en viss tidsbrist. Många organisationsmedlemmar ville göra sin röst hörd angående det praktiska och vardagen för en handikappad

eller anhörig. Den deltagande publiken gav uttryck för att det ofta är byråkrati som står i vägen för att deras vardag ska fungera friktionsfritt. Bland rösterna hördes **Hasse Riska** från Handikappföreningen i Österbotten, som för närvarande sitter i en arbetsgrupp som ska skapa ett nätverk av stödpersoner för handikappfrågor i Österbotten.

Subjektiv rätt till personlig assistent

(MP) Handikapporganisationerna kräver ett tilläggsanslag på 40 miljoner euro för att trygga den subjektiva rätten till personliga assistenter för gravt handikappade personer enligt den svenska modellen. Finlands Svenska Synskadade liksom Synskadades Centralförbund motsätter sig detta eftersom blinda och synsvaga enligt detta förslag lämnas utanför. Man kräver att det ska vara en subjektiv rätt att få en personlig assistent, men motsätter sig att detta görs enligt den svenska modellen. Även blinda och dövblinda behöver nödvändigtvis få personlig hjälp.

I Sverige gäller den subjektiva rätten endast för personer som behöver hjälp minst 20 timmar i veckan och behovet av hjälp handlar då om sådant som att klä sig och tvätta sig. Om denna modell går igenom betyder det att blinda och dövblinda personer faller utanför, precis som det gått i Sverige. Blinda, gravt synsvaga och dövblinda personer behöver också nödvändigtvis hjälp av andra, även om det inte är dygnet runt. Typiska situationer där synskadade behöver personlig assistans är bland annat att läsa posten, gå till matbutiken, använda bank- och betalningsautomater, alla slags ärenden och överlag att röra sig eller till exempel i studierna. Hjälpbehovet hos synskadade varierar i regel från några timmar till något tiotal timmar per månad.

Det bör finnas alternativa modeller för hur den personliga hjälpen ordnas i praktiken. Den modell som nu används i Finland, där den assisterade är sin assistents arbetsgivare och sköter alla plikter som hör till arbetsgivaren, fungerar dåligt och är till och med omöjlig för många gravt handikappade, eftersom de är tvugna att använda en del av sina assistenttimmar till att klara av arbetsgivarplikterna. Den personliga hjälpen borde ordnas till exempel med servicesedlar eller så att arbetsledningen och löneräkningen är skilda från varandra. En dylik modell med tre alternativ har också föreslagits i de förslag på åtgärder som HAJ-projektet, gemensamt för fyra handikapporganisationer, gav till social- och hälsovårdsministeriet förra våren.

Synskadades Centralförbund uppskattar att det bland de synskadade finns åtminstone tusen gravt synskadade personer, vars grad av synskada och livssituation förutsätter att de har tillgång till en personlig assistent. Den svåraste situationen har de som på grund av kommunernas knappa resurser inte får assistenttimmar överhuvudtaget, även om de nödvändigtvis skulle behöva dem. För närvarande prioriteras andra gravt handikappades behov över de behov som blinda och dövblinda har i många kommuner.

Reflektioner från ett seminarium

Ann-Sofi Rosendahl

Det är farligt att springa på handikappseminarier när man själv är i en väldigt utsatt situation. Man får så många drömmar och förhoppningar om hur ens liv kunde gestalta sig om man blott fick en viss slags hjälp från samhället. Jag var med på det seminarium som handikappföreningen i Österbotten höll på Korsholms kulturhus den 30 oktober där man ville betona vikten av att få igenom rätten till personlig assistent som en subjektiv rättighet för gravt handikappade.

Att få denna rättighet inskriven i handikappservicelagen är många funktionshindrades första förhoppning när förnyelseprocessen av lagen påbörjas efter riksdagsvalet. Just nu debatteras det livligt om hurudan modell vi vill se förverkligad i vårt eget land. Jag tycker att det är viktigt att även vi synskadade får lägga fram våra tankar i denna fråga innan de viktiga besluten fattas.

Rehabiliteringen inom vårt förbund har länge strävat efter att ge oss möjlighet till ett självständigt liv. Om man blott har sin synskada som handikapp är det inte eftersträvansvärt att ständigt ta ansvar för en personlig assistent förslagsvis minst 20 timmar i veckan (svenska modellen), med beaktande av att många klarar sig igenom vardagen många gånger helt utan hjälp.

På det ovannämnda seminariet blev vi informerade om att en taltolkningscentral håller

på att planeras i Vasa. Varför inte utvidga denna central till att även gälla syntolkar och stödpersoner? Vi gravt synskadade har ju många gånger sociala hjälpbehov av en stödperson när vi t.ex. ska besöka teatern, gå på ishockeymatch eller bara annars uträtta våra ärenden. Man kunde också vända sig till denna central när man behöver ledsagare för resor.

På seminariet diskuterade man även vilken utbildning som är väsentlig när man jobbar med handikappade. Alla ansåg inte att det var viktigt att den var av vårdande karaktär men däremot menade man nog att om det bara är möjligt måste de funktionshindrade själva får vara med om att utbilda sin egen personal. Det är ett stort ansvar att ta hand om en annan människa och detta gäller i båda riktningarna. Att höja statusen på assistentyrket är något som vi alla kan hjälpas åt med. Vi handikappade tror dock att det skulle underlätta möjligheten för oss att få tillgång till duktiga assistenter om vi kunde erbjuda dem rätten till betald semester.

Seminariet hade lockat 68 deltagare och vi var alla rörande ense om att i det fortsatta handikapparbetet är det viktigt att ingen handikappgrupp lämnas utanför förhandlingar om den subjektiva rätten till assistent hjälp.

Minoritets- och handikappfrågor intresserar FS nya chefredaktör

Text: Tor Hanner

Foto: Mari Pennanen

Denna tidning har från och med nästa nummer en ny chefredaktör. Hon heter Sofia Stenlund och kommer ursprungligen från Kristinestad. Där växte hon upp och gick i skolan fram till studentexamen som hon tog år 2000. Därefter blev det studier i konstvetenskap ett år vid Åbo Akademi.

– Efter det praktiserade jag på tidningen Sydösterbotten i Kristinestad och då blev jag intresserad av journalistik. Men egentligen har jag alltid tyckt om att skriva, berättar Sofia Stenlund, som sedan började studera vid Social- och kommunalhögskolan för att bli journalist "på riktigt".

Sofia jobbade på 4H-bladet men har dessutom frilansat för bl.a. Sydösterbotten, Vasabladet, Österbottniska posten och Marthabladet. Så kom då annonsen om redaktörsjobbet på Finlands Synskadade och Sofia fick syn på den.

– Jag blev jätteglad när jag såg den. Fast det kanske låter lite klichéartat så tilltalade den mig. Det var första gången som det kändes på något sätt rätt. Först tänkte jag nog att det finns säkert människor som skulle vara formellt mer behöriga än jag, men jag hade ingenting att förlora så jag sökte, för att jag så gärna ville, säger Sofia.

Sofia Stenlund började arbeta på förbundet den 1 november.

Sofia blev antagen och tycker nu att det känns jätteroligt. Intressant upplever hon det också att det är en speciell grupp människor hon ska skriva för. Sofia har nu bekantat sig med arbetet under några dagar och fått veta något om vad hon ska göra och vad som tidigare har gjorts. Årets sista

nummer av FS, alltså detta nummer, ska hon göra tillsammans med **Mari Pennanen** och från årsskiftet har Sofia hand om hela biten.

Någon direkt kontakt med synskadade eller synskaderörelsen har Sofia inte haft. Men hon säger sig vara väldigt intresserad av minoritetsfrågor, samhällsfrågor och därmed också av handikappfrågor.

Har dina tankar om det här jobbet förändrats sedan du sökte och på basen av den information du hittills fått?

– Jo, delvis. Det som jag först såg som min största utmaning var att rikta mig till en grupp som är medlemmar i en organisation av en orsak som de inte själva har valt. Jag såg det som svårt att kunna erbjuda så mycket som möjligt åt så många som möjligt. Men nu har jag insett att allt jag skriver inte nödvändigtvis behöver rikta sig till alla. Tidningen ska väl vara en länk mellan medlemmarna och deras förbund. De vill veta vad som händer och det är min uppgift att förmedla den informationen till dem, säger Sofia.

Hon tycker att det är viktigt att tidningen också går ut till ickemedlemmar som t.ex. institutioner av olika slag.

– I och med att det finns kompletterande tidningar som t.ex. Medlemsbandet, kunde kanske FS vara mera allmänt informativ också till dem, som över huvudtaget inte vet vad en synskada innebär, funderar hon.

Sofia ser det som viktigt att man kan lyfta fram och ta upp saker som inte är odelat positiva. Hon betonar att det nödvändigtvis inte är hon själv som ska lyfta fram det, men att låta olika aspekter och problem som kommer fram i samtal med andra människor få plats.

– Trots att det är en organisations- och medlemstidning, så måste den också ha ett djup och ett ideologiskt värde, vara en journalistisk produkt, menar Sofia.

Vad vill du göra av den här tidningen?

– Den innehåller ju ganska mycket kort, informativt material, av typ upplysningar, vad som händer, meddelanden osv. Och det måste den ju innehålla, men samtidigt tycker jag att man kan ha t.ex. temanummer, där man tar upp en viss sak, en viss problematik som man går litet mera in på. Personporträtt tycker jag om och undersökande, granskande journalistik är inte främmande för mig, konstaterar Sofia, som gärna skulle ha ett fungerande system med skribenter från olika delar av landet.

– Nå, till en början kommer jag säkert ganska långt att följa den linje som finns. Jag måste nog växa i min roll och sedan se. Men jag tycker det är viktigt att man kan ge något också åt den kritiskt tänkande människan, att det inte är bara meddelanden och tid- och platsinformation, säger Sofia Stenlund.

Vi önskar henne hjärtligt lycka till i sitt nya jobb.

FSS 60-årsjubileumsseminarium

Diskussioner om rätten att vara annorlunda

Text och foto: Mari Pennanen

Förbundets 60-års jubileum till ära ordnades ett seminarium i oktober. Med en härlig blandning av humor och allvar inledde synpedagog Krister Inde från Sverige och hans föreläsning gav många tankar att diskutera vidare i paneldiskussionen och i Pimé Cafe efteråt.

Förbundets budskap under jubileumsåret är att det går att leva ett bra liv trots en synskada. Till seminariet hade man bjudit in Krister Inde, som har stor erfarenhet av att arbeta med synskador. Han är också själv synskadad. I Sverige har han bl.a. varit med

om att bygga upp systemet med syncentraller, han har skrivit flera böcker och arbetar som konsult inom reklam och rehabilitering. Han talade utgående från personliga exempel om hur det är att leva med en synskada.

– Varje morgon då jag vaknar och märker att jag ser dåligt idag också burkar jag upprepa mitt mantra: mina ögon är dåliga, men jag är bra.

Krister rekommenderar även andra att använda sig av samma mantra. Efter en tid, när självkänslan, självtilliten och självförtroendet återställts och man hunnit bearbeta förlusten av synen kanske mantrat inte längre behövs.

– Kanske jag en gång kommer så långt att jag inte längre behöver säga mitt mantra, utan det känns som det naturligaste i världen, funderade Krister.

Han presenterade tre adaptionsstrategier vid synförlust. Det behövs stöd av någon närstående, man behöver träffa andra människor som är i samma situation och dessut-

Synpedagog Krister Inde föreläste med en blandning av humor, mänsklig värme och djupt allvar.

om behöver man träffa professionella människor som kan ge de rätta hjälpmedlen.

– I Sverige har vi 35 syncentraler. Det vore kul att sprida den kunskapen till er i Finland, ni behöver minst 20 syncentraler här, sa Krister Inde.

Rubriken för paneldiskussionen som följde var Ett starkt samhälle värnar de svaga: har vi rätt att vara annorlunda? **Margareta Pietikäinen** som länge arbetat för handikappfrågor på olika sätt, bl.a. varit direktionsordförande för Svenska skolan för synskadade, framhöll att alla borde se på samhället med "handikappglasögon". **Pehr Löf**, riksdags-

man och ordförande för Förbundet De Utvecklingsstördas Väl, påpekade att synen på handikappade är föråldrad i Finland. Enligt honom har dock detta nu kommit upp på agendan även i Finland.

I panelen satt även **Karl-Oscar Skogster** och Krister Inde. Diskussionen leddes av förbundsordförande **Gunilla Löfman**. Hon avslutade med att konstatera att åtminstone hon har något med sig i bagaget efter denna diskussion. Seminariet avslutades med Pimé Cafe, där deltagarna fick dricka kaffe i totalt mörker. För de flesta var detta en stark upplevelse.

Synskadade kvinnor från Norden samlades på Onnela

Text: Marika Mäkinen-Vouhelainen

Översättning: Sofia Stenlund

Ett trettiotal synskadade kvinnor deltog i den nordiska kvinnokonferens som ordnades i fritids- och kurscentret Onnela i Tusby i slutet av september. Under konferensen diskuterades kvinnligt ledarskap, samhälleligt deltagande samt möjligheterna att påverka i föreningslivet.

Konferensen öppnades av **Sirkka-Liisa Mäkinen**, ordförande för Synskadades Centralförbunds kvinnokommitté. Hon inledde med att påminna deltagarna om Finlands framsteg på jämställdhetsfronten.

– I Finland fick kvinnorna rösträtt för hundra år sedan, så i år är ett jubileumsår, konstaterade hon.

Nordiska kvinnokommitténs ordförande **Britt Artursson** från Sverige berättade i sitt öppningsanförande att Sveriges kvinnoverksamhet fortskrider med små steg.

– Det vi sätter i första hand när det gäller kvinnofrågor är för tillfället arbetsmarknadsfrågor samt frågor som angår hälsovård och tekniska hjälpmedel.

Britt Artursson tackade Finland för uppgörandet av ett målsättningsprogram för kvinnor med handikapp.

– Det är fint att ni har fått ett sådant till stånd. Vi hoppas att vi kan dra nytta av det också i de övriga nordiska länderna, konstaterade Artursson.

– Den nordiska kvinnokommittén kunde vara ett forum där synskadade kvinnor från olika länder kan ta del av goda idéer och framsteg, framförde hon.

Det egentliga öppningstalet hölls av långvariga riksdagsledamoten **Margareta Pietikäinen**. Hon har länge varit aktiv i kvinno- och handikappsammanhang. Hon menade att framsteg i jämställdhetsfrågor framför allt handlar om att påverka attityder.

– Vi har fortfarande ett arbetsfält framför oss. Till exempel så uppskattas kvinnornas arbetsinsats inte på samma sätt som männens ur ekonomisk synpunkt. Kvinnors löner är ungefär 20 procent lägre än männens, påminde Pietikäinen.

Under den tre dagar långa konferensen dryftades även synskadade kvinnors rollförväntningar, sociala position och verksamheten i de nordiska föreningarna för synskadade. Dessutom bekantade man sig med mötesteknik och föreningsledarskap. Den nordiska kvinnokommitténs framtidsvisioner refererades av Finlands Svenska Synskadades ordförande **Gunilla Löfman**.

Under konferensen berättade **Eeva-Riitta Fingerroos** om att som blind kvinna vara företagare. Fingerroos är VD för företaget Eve-Lace som marknadsför accessoarer och underkläder. Konferensen avslutades med ett besök på Lotta-museet.

Färre blir synskadade till följd av olycka

Text: Marika Mäkinen-Vuohelainen
Översättning: Sofia Stenlund

Hela 30 procent av det totala antalet synskador uppstod vid ett olycksfall visar statistik från 1963. Under den tidsperioden var den huvudsakliga anledningen till synskada just olyckor, medan den största orsaken tidigare varit glaukom.

I slutet av 1990-talet orsakades blindhet till största delen, hela 40 procent, av ärftliga sjukdomar. Olycksfallsfaktorn hade då sjunkit till åtta procent eller femte plats. Samma utveckling kan skönjas på 2000-talet, då den största enskilda anledningen till synskada är degeneration av näthinnan (makuladegeneration).

Enligt statistiken från 1963 var arbetsolyckornas andel av den totala andelen olycksfall 25 procent. De olyckor som inträffade på fritiden, under till exempel lek eller idrott, utgjorde nio procent, medan övriga olyckor utgjorde 17 procent. Synskaderegistrets forskningschef **Matti Ojamo** menar att många av de olycksfall som ledde till synskada på 60-talet skedde inom metall- eller jordbruksbranschen.

– I dag skulle olyckorna inte orsaka blindhet i samma grad, men på den tiden var inte heller behandlingsmetoderna och medicineringen lika utvecklade som den är idag. Till exempel fick allmänheten utbredd tillgång till

antibiotika först på 60-talet. Dessutom började centralsjukhusystemet byggas upp på 1960-talet och det blev färdigt på 70-talet.

Andelen arbetsolycksfall påverkades också av bristfälligt arbetsskydd. Samma fenomen kunde noteras på idrotts- och fritidsidan, där fler synskador uppstod. Detta ofta i idrottsgrenar där skyddsglasögon eller hjälm med visir används.

Under 60-talet utgjorde fyrverkeri- och sprängladdningsolyckor ett kapitel för sig. Orsaken var ofta barn som lekte med spräng-

laddningar som blivit kvar från krigstiden.
– I dag hittar vi olycksfall där synskador uppstått som följd av förgiftning av så kallad öststatssprit. I de fallen har alkoholförgiftningen lett till att ögats synnerver förtvinat. Ett antal synskador som orsakats av förgiftning uppstår per år, berättar Ojamo.

Enligt honom inträffar färre sprängladdningsolyckor som leder till synskador än tidigare.

– Då och då skadas synen hos till exempel beväringar, men det är mycket sällsynt.

De Blindas Vänner delar ut betydande understöd till synskadade

Text och foto: Mari Pennanen

De Blindas Vänner r.f. är en välgörenhetsförening som grundades 1887. Ordförande Ture Tähtinen berättar att det är den äldsta synskadeföreningen i Finland som ännu är verksam. Årligen delar föreningen ut över 100 000 euro i understöd till enskilda synskadade och till forskare, allt med grundtanken att synskadade ska få det bättre.

Föreningen grundades av människor som kände ett socialt ansvar. Man samlade in pengar genom att ordna basarer och lotterier. Småningom grundades ett arbetshem för synskadade. Flickorna som bodde där lärde sig vardagliga sysslor samt sömnad och rottingarbete som de kunde försörja sig på. Utbildningsverksamheten för synska-

dade utvecklades och organiserades av De Blindas Vänner fram till år 1972 då Arla-institutet överflyttades till staten.

Trygg grund

Idag äger De Blindas Vänner fastigheten vid Petasvägen 4. Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaisets arbetscentrum fanns länge i huset, men numera finns De Blindas Vänners kansli samt fyra möbeltapetserare och en antikfirma i huset förutom kontorsutrymmen i andra våningen. Dessutom äger man delar av fastigheten på Kaptensgatan 11 i Helsingfors. Flera bostäder där testamenterades till föreningen och sedan dess har man skött om dessa och efter hand köpt upp flera bostäder, så att sextio procent av

fastigheten nu ägs av föreningen. Föreningen äger också aktier, obligationer och fondandelar och hela verksamheten går ut på att förvalta egendomen och dela ut intäkterna som stipendier och understöd. Någon annan verksamhet har man inte.

Föreningen beviljar understöd och stipendier till synskadade, synskadeorganisationer och annan verksamhet som stöder synskadade. Man delar ut understöd för bland annat följande ändamål: oftalmologiska (medicinska) stipendier, social ferieverksamhet, konferenser och kongresser som stöder verksamheten för synskadade, studier och yrkesutbildning, bidrag till synskadade vid ingående av äktenskap, anskaffning av utrustning för studier eller arbete och ekonomisk hjälp vid oanade situationer.

– Vi stöder inte gärna grundforskning som gäller synskadade, det är samhällets upp-

gift. Däremot stöder vi hellre forskning med nya infallsvinklar eller forskning där man kombinerar olika typer av forskningsgenrer, berättar Tähtinen.

När det gäller personliga bidrag så är det viktigt med en skriftlig ansökan där allt finns dokumenterat, även den ekonomiska situationen.

– För att vi ska kunna vara rättvisa och för att vi ska kunna göra en helhetsbedömning är detta nödvändigt, säger Tähtinen.

Han motiverar också varför den skriftliga ansökningen är så viktigt med att understöden inte får bero på personligheter utan alla ska bli lika behandlade, samt att en ansökan som någon skrivit under med sitt namn står den personen för – muntligen kan man lättare få en något felaktig bild. Ansökningstiden är löpande och blanketten samt

Huset vid Petasvägen 4 i Helsingfors inhyser idag bl.a. fyra möbeltapetserare och en antikfirma.

Ture Tähtinen är ordförande för De Blindas Vänner och är anträffbar på Petasvägen 4 där han arbetar.

närmare direktiv hittar man på webben på adressen www.sokeainystavat.fi.

– Vi beviljar gärna studiebidrag när någon vill förkovra sig. Om en studerande kan visa att han eller hon presterat något ska det inte finnas ekonomiska hinder för att fortsätta. Vi delar totalt ut 100-200 000 euro per år men vi har ekonomiska resurser att dela ut mera, säger Tähtinen och hoppas på flera bra ansökningar.

Mannen som svingar klubban

Föreningens ordförande är Ture Tähtinen. I arbetsdelegationen sitter förutom Tähtinen även **Ari Suutarla** (viceordförande), **Birger Backström** och **Solveig Sjöstedt** samt **Olavi Schalin**, som fungerar som hedersordförande. De har möten ungefär tio gånger per år och behandlar då de ansökningar som kommit in.

Ture Tähtinen har varit medlem i föreningen sedan 1980-talet, och han tog över ordförandeskapet 1993 efter sin far **Tapio Tähtinen** som verkade som ordförande i 17 år.

– Jag har erfarenhet från företagslivet vilket då passade bra eftersom det behövdes målmedveten verksamhet och riktlinjer för vad vi gör och vad vi inte gör. Nu söker vi aktivt samarbete med många organisationer. Vi har en förmögenhet som mer aktivt kan användas till de synskadades väl, säger Tähtinen.

MEDDELANDEN

Bildprojekt på punktskrift

Svenska Kulturfonden beviljar 22 000 euro till ett bildprojekt i punktskrift i syfte att klarlägga efterfrågan på punktmaterial, att planera och genomföra kurser och planera punktbildböcker. Målgruppen är synskadade personer, lärare och rehabiliteringshandledare som kommer i kontakt med synskadade. Projektet är ett privatinitiativ av **Tessa Bamberg** och **Mayvor Frilund-Lintinen** och är inte att förväxla med förbundets Braille-projekt.

Julbeträktelse

Ewert Gustafsson

Där låg vi alla, sida vid sida. De föregående nätterna hade vi inte riktigt klarat av att sova. Det var en stark okänd stjärna som lyste nätterna igenom, ända tills dagen ljusnade. Snarkningar hördes från olika håll i stallet. Fåren snarkade på sitt sätt, oxarna på sitt sätt, de enda snarkningar vi inte kunde höra var myrornas. Som andra nätter låg jag vaken länge och lyssnade till alla de olika ljuden, irriterad över att inte kunna få sömn på grund av stjärnan som lyste på himmelen. På morgonen, innan vi alla gick ut på ängen, frågade ofta oxen varför jag såg så trött ut, jag muttrade något ohörbart till svar, mitt morgonhumör är inte alltid det bästa. Oxen log stort, och gick iväg för att ta morgonens första grästugga.

Så kom då en ny dag, efter en ny sömlös natt. Stjärnan hade lyst om än starkare denna natt. Då vi kom tillbaka efter dagens grönbeta fann vi att vi inte längre var ensamma i stallet. Det hade kommit några nya invånare till vårt gemensamma hem.

– Vi har tydligen fått några nya herdare igen, grymtade oxen. Att de aldrig kan hålla kvar samma besättning utan alltid måste byta, ja ja, vi får väl se om de här är bättre än de förra. De senaste tappade ju bort några lamm, eller så fann de bättre gräs någon annanstans.

Fåren lade sig genast i samtalet och ansåg att nu var väl oxen lite väl fräck. Man var väl fri att gå vart man ville, och hittade man sedan inte hem var det väl ens eget fel, inte herdarnas. Oxen hade redan fått något annat att tänka på. Det torkade höet, hans kvällsmat, fanns inte där det brukade finnas. Han såg då att hela stallet var omändrat av de nya herdarna.

– Ser ni, utropade han, så att hela stallet vibrerade. De har flyttat min mat.
– Då är det väl bara att lägga sig i andra ändan av stallet då, menade råttappan, eller kanske det är för långt att gå.

Det uppstod ett plötsligt tumult i stallet. Deras tidigare givna sovplatser hade nu försvunnit, då de nya herdarna ändrat om i stallet. Alla gick runt för att söka sig en ny sovplats. De knuffade runt och försökte hitta den bästa platsen i stallet. De nya herdarna verkade vara lite rädda då vi alla plötsligt började gå runt i stallet. Själv ockuperade jag den bästa platsen sett ur en åsnas synvinkel. Det var en plats i knuten där jag kunde följa allt som hände. Förut hade det varit fårens givna plats, men efter omändringen i stallet hade det nu blivit för trångt för dem alla. Mig störde det inte det minsta, det var nära till allt, till maten och till utgången. Man kunde ligga och titta på natthimlen och de som kom och gick i stallet. Oxen fällde genast en spydig kommentar om att de fått en ny herde i mig när jag nu kunde se vem som gick in och ut. Men jag tror bara han var avundsjuk för att jag kommit närmare utgången än tidigare. Själv var han hänvisad till en plats ganska långt inne i stallet.

De nya herdarna började nu jobba med allas vår gemensamma matskål, krubban. De tog friskt hö från ängen bakom stallet och lade i botten på krubban. Efter det tog den ena av herdarna av sig sin mantel, och lade den ovanpå det färska höet. Sedan tog det inte länge innan stallet hade fått en ny liten herde, och de båda andra herdarna strålade av lycka, likt stjärnan på himmelen.

Ett annorlunda julpaket

Text och foto: Sofia Stenlund

För dem som inte har möjlighet, lust, vilja eller helt enkelt vill prova på något annat under julen finns det andra alternativ än familjefirande. En av möjligheterna är kursgården Kouluranta, där Stefan Tuovinen och Matti Hokkanen valde att öppna sina julklappar och dricka sin kaneldoftande julglögg i julas. Kouluranta finns i Keuruu nära Jyväskylä och det var första gången någon av dem valde att fira jul utan föräldrar och syskon.

– Det är jätteviktigt att det finns något för dem som inte har anhöriga, tycker både Stefan och Matti. Man kan komma hela familjen eller om föräldrarna vill vila ut, men det är också bra för dem som verkligen inte har någon att fira jul med, tillägger Matti.

Matti Hokkanen har tidigare firat jul på olika håll, bland annat på resor, men han har ändå alltid varit i sällskap med familjen. Också för Stefan var det första året som julen firades utan familjen och det visade sig fungera bra.

– Det var riktigt trevligt, berättar Stefan. Nästan som när vi firade jul med mormor, det var samma stämning! När jag berättade att jag ville åka frågade min familj om jag inte skulle vara hemma, men sen ringde vi varandra och önskade god jul.

Sång, jultomte och riklig julmat

Det var i Näkövammaisten Airut som Matti upptäckte en annons om alternativa julpaket. Då började han undersöka olika

Stefan Tuovinen och Matti Hokkanen har goda minnen från julfirandet, den hemlagade maten, juldoften och musiken på kursgården Kouluranta.

alternativa julfiranden via olika idrotts- och ungdomsinstituts hemsidor. På en annan kursgård, Seitaranta, visade sig julfirandet bli inhiberat under flera år under det nya årtusendets början. På Kouluranta däremot har arrangemangen varierat, bland annat på grund av ägarbyte. Men 2005 uppfylldes kravet på tjugo deltagare och resan till en potentiell ny jultradition förverkligades för Matti och Stefan.

– Största delen av deltagarna var från närområdet. Inklusivt oss två var fyra från huvudstadsregionen, säger Matti.

Julotta, mat, bastu, jullekar, jultomte och god, väldoftande hemlagad mat stod på programmet. Synskadade pianostämmaren och låtskrivaren **Jukka Luukkonen** ackompanjerad av **Petter Ohls** höll julkonsert. Alla fick delta i sång, frågesport och gammaldags gåtor. Bland de kulinariska specialiteterna fanns förutom de mer traditionella rätterna som sill, lax, lådor och rom också karelsk stek, batatlåda och rågpepparkakor.

Allt tillagat på ort och ställe.

– Det fanns en speciell juldoft, vi åt mycket och det var god mat, berättar Stefan.

Åldrarna var blandade – både små barn och äldre samsades på Kouluranta, vars majoritetsägare är Keski-Suomen Näkövammaiset r.y. Också i år packar Matti och Stefan sina julklappar och låter julstämningen föra dem till det tre nätter långa julfirandet på Kouluranta. Stället är idylliskt beläget vid en sjöstrand, och just i fjol var det perfekt julfirarväder med mycket snö och ett par minusgrader. Matti och Stefan åker förutsatt att det blir tillräckligt med deltagare, men arrangörerna menar att det har varit efterfrågat. Om också framtidens jular kommer att firas på Kouluranta vet Matti och Stefan inte.

– Vad vet man ännu vart det bär av? säger Matti Hokkanen.

Mer information finns på Koulurantas hemsidor, man kan också söka information om andra alternativ till julfirande på nätet.

ANNONS

Pusta ut en stund!
TRADITIONELL JUL
i äkta finländsk miljö

Julpaket 23 - 26.12 2006
 Logi och helpension ingår. Ur julprogrammet: dagen före julafton, konserten "Laskeudumme jouluun", julaftonsandakt, besök av julbocken, julotta, slädtur på annandag jul (med väderreservation), julsånger och -lekar...

200 e/dubbelrum, 250 e/enkelrum, barn 4-11 år -50%

 KOULU
ranta

Tel. (014) 735 306
 Fax. (014) 735 367
 Tervatehtaanpolku 4
 41970 HUTTULA (Keuruu)

www.kouluranta.fi

Julhälsningar

Svenska synskadade i Västnyland r.f. önskar FSS styrelse och personal samt alla i distriktsföreningarna en God Jul och ett Gott Nytt år.

God Jul och Gott Nytt År till "ALLA" önskar Pekka.

Styrelsen för Svenska synskadade i Mellersta Nyland önskar alla medlemmar och andra som medverkat i föreningen en riktigt god och lugn jul och ett gott nytt år.

Med ett tack för gott samarbete år 2006 önskar jag FSS r.f:s styrelse, personal och medlemskår God Jul och Gott Nytt År! Arto Vanhanen

Åbolands Synskadade rf önskar alla medlemmar, distriktsföreningar, styrelsen och personalen en riktigt fridfull jul och ett gott nytt år!

*Vi önskar er nu julefrid,
Med mycket snö och på skidan glid
Ett nyår tryggt med familj och vän
Vi återkommer till jobbet sen.
God Jul och Gott Nytt år 2007
tillönskas alla Medlemsbandets och
Finlands Synskadades läsare av FSS
informationsavdelning: Sofia, Mari och
Susanna*

Viva sänder varma julhälsningar till Marita och Bengt i Nykarleby, Karin Udd i Vasa och småkusinen Gun-Maj Sjöholm i Källstrand.

Svenska Synskadade i Östnyland önskar alla inom förbundet en fridfull jul och ett gott nytt år!

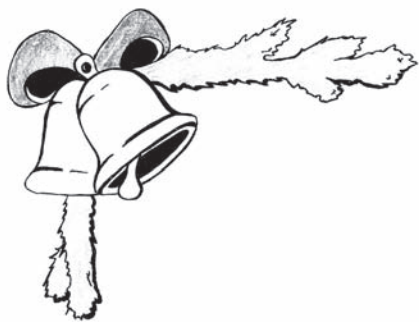
Låt oss få tända ett ljus, tända det bara för dig! Med de orden önskar vi alla läsare En God jul och Ett Innehålls- och Framgångsrikt Nytt År 2007! Styrelsen för Norra Österbottens Svenska Synskadade tackar medlemmar och personal både inom NÖSS r.f, de andra distriktsföreningarna och förbundet FSS r.f. för gott samarbete under det gångna året.

Distriktssekreterare Ann-Sofie Grankulla tillönskar alla En Fridfull Jul och Ett Gott Nytt År!

God jul och ett riktigt gott nytt år 2007 till "nya" Kika, önskar Matti och även det övriga "förskolgänget" dvs. Virpi, Annika, Reijo, Kari och av de lite äldre eleverna åtminstone John.

Från oss rehabiliteringshandledare kommer här våra varmaste julhälsningar fyllda med en önskan till er alla om en riktig GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR! Samtidigt vill vi meddela att vi håller julleddigt enligt följande: Barbro 22.12–7.1 Carina 11.12–31.12 Monica 20.12–7.1 och Pia 18.12–7.1.

Låt oss tända ett ljus!

Bästa medlemmar, nu är det advent. Julen står för dörren. För många av oss betyder julen en tid fylld av glädje och lycka tillsammans med nära och kära. För dem av oss som är ensamma kan julen vara fylld av vemod och längtan. För mig är julfreden och julottan i radion viktiga högtidsstunder. Då tändar jag alla mina ljus och minns. I år skall jag tända ett ljus speciellt för alla oss medlemmar i FSS. Då skall jag sända en tanke till var och en av oss, också till dig som jag inte ännu träffat. Om du har möjlighet, så tänd också du ett ljus för vår gemenskap. Då blir vi nästan 900 vänner som sänder varandra en värmande tanke. Med det tända ljuset vill jag också tacka alla och en var, medarbetare och förtroendevalda i förbund och distrikt, medlemmar, stödjande medlemmar, anhöriga och alla, alla andra som gjort hela vårt jubileumsår till en stor glad och framgångsrik fest.

Med önskan om en Fridfull Jul och ett Gott Nytt År!

Gunilla Löfman, förbundsordförande

Julhälsning

Gemenskap och traditioner är viktiga inom FSS. Fest- och högtider är tillfällen som ger möjlighet till att följa traditionerna. Vi står nu inför julen och dess traditioner. Förutom att helgen erbjuder ett välkommet avbrott i vardagen symboliserar julen känslan av gemenskap i allra högsta grad.

Jultraditionerna ger en känsla av kontinuitet då allt förändras så snabbt i världen. När vi firar advent, självständighet, Lucia och

lillajul är det dags att ta itu med julförberedelserna på riktigt. För många måste julen innehålla speciella ingredienser för att det skall bli en riktig jul. Många känner till diskussionerna som förts hemma inför frågan om man skall överge julgranen som visserligen är vacker men skräpar ner, och plastgranen som det bara är att fälla ihop, lägga på vinden och damma av till nästa jul.

Mycket av det som hör julen till är förknippat med mat- och dryckesseder. Sedvänjor som vill hålla, trots att många näringsgurun med sitt fjäskande om kolesterol och högt blodtryck försökt få oss att tänka om. I alla tider har man nog känt till det skadliga med julens frossätande och drickande. Beträffande t.ex. julglöggen har man kunnat konstatera att det intressanta med kryddorna är att de alla har haft medicinskt bruk för vissa besvär som verkligen för tankarna till de problem som uppstår när man äter och dricker för mycket eller vad sägs om följande:

- Kardemumma: Bra mot kolik och förbättrar matsmältningen.
- Pomerans: Stimulerar aptiten och verkar lugnande vid tillfälliga matsmältningsbesvär.
- Kryddnejlika: Smärtstillande och motverkar illamående.
- Ingefära: Mot illamående och stimulerar blodcirkulationen i hjärnan.
- Kanel: Mot aptitlöshet och dålig matsmältning.
- Fikon: Milt laxermedel som kan användas vid matsmältningsbesvär.

(källa/kryddorna: Mors Dag och Eid-II-Fitr av Gillis Herlitz)

Nu bästa läsare är det dags för nollställning och rekreation. Det återstår att lägga en sista hand vid dukningen av julbordet och ordna med maten. Njut av gemenskapen med familj, anhöriga och goda vänner. Vi fortsätter år 2007 och jag önskar er alla *God Jul och Gott Nytt År!*

Verksamhetsledare Marita Tierala

Ett skimmer av ljus

Kära mamma!

Jag sitter i din stol i ditt vardagsrum. Du sover i din säng. Det har du gjort både dag och natt nu en tid. Så länge det på något sätt är möjligt för oss skall Storasyter, Storebror, Lillebror och jag hjälpa dig och vaka över dig så att du får vara hemma.

Hur det kom sig att jag slog mig ner i din stol vet jag inte. Plötsligt genomförs jag av en stor ensamhet, din ensamhet. Här har du tillbringat dagar och kvällar ensam. Det är 24 år sedan pappa dog. Här har du suttit och sytt underbara korsstygstavlor och virkat dukar, löst mängder av korsord och läst intressanta böcker. Jag har svårt att minnas att du någonsin skulle ha klagat. Det gör du inte nu heller. Din syn på livet har alltid varit och är positiv. Under det senaste året har du konstaterat att de jämnåriga vännerna blir allt färre. Och att tomrummet efter pappa blir allt större. Är det så att du samlade dina allra sista krafter för att orka ut till holmen till det stora kalaset? Där i huset på havsstranden kände jag på något sätt att du tog avsked.

När jag nu upplevde din stora ensamhet brast jag i gråt. Men lika plötsligt som jag erfor din ensamhet, lika snabbt kände jag en stor kraft växa fram inom mig och jag torkade bort tårarna. Jag kände hur du, kära mamma, också i denna stund gav mig styrka. Fortfarande, fastän din kropp är så

trött, har du själslig styrka att ge dina barn. Tack, kära mamma, för att du fortfarande önskar att få vara hemma. Samtidigt som jag upplever det som en stor och inte så lätt uppgift att nu hjälpa dig är det otroligt fint att få vara här tillsammans med dig. Med din önskan att också nu få vara i ditt eget hem ger du oss, dina barn, en möjlighet till inre tillväxt och mognad.

*En liten fågel sitter i min utsträckta hand,
den är sorgsen och vemodig.
Fågelns bo värker i mitt bröst.
Fjäderskruden sprakar i regnbågens färger,
varje minne har sin egen färg.
Kring fågeln svävar ett skimmer av lycka,
lyckan över att vara din dotter!*

När du, kära lilla mamma, vaknar om en stund skall jag läsa brevet för dig. Då får jag också smeka din rofyllda kind. Och ge dig en kram. Din Gunilla.

***

*Till läsaren
Här slutar serien med mina brev till kära mamma. Ett stort tack för all den positiva respons så många av er läsare har givit mig för mina berättelser. Kanske återkommer jag med nya tankar och funderingar i någon annan form någon annan gång. Gunilla*

MEDELANDEN

FSS Vintertemaläger 2007

FSS traditionella vintertemaläger ordnas igen på Seitaranta den 25-31 mars 2007. Kom med på ett läger fyllt av vinteraktiviteter. Lägre kostar 250 euro per person. I priset ingår resor, kost och logi samt program. Du kan anmäla dig redan nu till FSS kansli, Tina Dunderfelt, telefon 09-6962 3010. Hälsar Utskottet för aktiviteter för ökad självständighet

Kansliet julstängt

FSS kansli håller julstängt under tiden 22 december till 7 januari. Måndagen den 8 januari 2007 finns vi på plats igen som vanligt efter jul- och nyårshelgen.

MEDELANDEN FRÅN DISTRIKTEN

Svenska synskadade i Östnyland

Svenska Synskadade i Östnyland håller sin julfest fredagen den 15 december kl. 17 på restaurang Hanna-Maria på Mellangatan i Borgå. Vi äter julfestmiddag och Borgåbygdens lucia besöker oss. Program. Vi samlar en slant till vårt fadderbarn. Priset är 10 euro. Anmälningar senast den 8 december till Alfons tel. 532653, Marita tel. 5244092 eller Stina tel. 582514. Välkomna!

Svenska Synskadade i mellersta Nyland

Måndagsträffar varje måndag, program kl. 13.00-14.00 på Tian, Fredriksgatan 35 B 10 i Helsingfors. 4.12 I Mannerheims hovspår genom Asien/ Tony Ilmoni. 11.12 Svenska pensionärsförbundet/ Jan Holmberg. 18.12 Julavslutning, Luciatåget från Cygnaeus lågstadiet.

Program år 2007. 8.1 Halkskyddsexpert på besök och presenterar produkter. 15.1

Må bra-träff med fysioterapistudenter från Arcada: Ta hand om din nacke – lätta rörelseövningar. 22.1 Må bra-träff med fysioterapistudenter från Arcada: Nack- och skuldermassage. 29.1 Må bra-träff med fysioterapistudenter från Arcada: Nack- och skuldermassage.

Cafe Tian fortsätter nästa år. Mera information på Medlemsbandet. Vattengymnastiken håller julpaus. Sista gången 29.11 men fortsätter igen 17.1.2007, varje onsdag kl. 17.30-18.30 på Kampens servicecentral. Priset är 10 e/termin. Gymnastiken är för både kvinnor och män. Bocciaspelarna håller också paus, men fortsätter igen i april 2007. Motionscykel och roddmaskin har anskaffats till Tian. Medlemmar välkomnas att använda dem under kansliets öppethållningstider.

Svenska Teaterns The Sound of Music-musikal med Marika Krook i huvudrollen har premiär i januari. Vi har reserverat 16 biljet-

MEDELANDEN FRÅN DISTRIKTEN

ter (30 e) till måndagen 19.3.07 kl. 18.00. Reservera din plats via Tiina på Tian. Julfesten 9.12. kl. 15 på Tian, mera information på Medlemsbandet.

Svenska synskadade i Västnyland

Vi går på musikföreställningen Swing Sisters som uppförs på Tryckeriteatern i Karis tisdagen den 12 december kl. 19.00. Trettio platser är reserverade till helaftonspjäsen med de västnyländska artisterna Gigi Sannholm, Susann Sonntag, Patricia Bergroth och Thomas Lundin i rollerna. Priset är 20 euro i vilket transporten till Karis ingår. Anmälning dig senast den 4 december till Christel Eriksson tfn 040-745 1933 då du även får bussens tidtabell. Välkommen med!

I år firar vi julfest söndagen den 17 december kl. 16.00 på Hotel Sea Front i Ekenäs med god julmat och program. Transport ordnas som vanligt. Allt till ett subventionerat pris om 15 euro per deltagare. Anmälningarna görs till Bjarne tfn 040-544 8313 eller till Birgitta tfn 019-241 1233. Hjärtligt välkommen.

Det nya årets första månadsträff infaller lördagen den 13 januari 2007 kl. 13.00 i verksamhetscentret Lyan, Prästängsgatan 12, Ekenäs. Kaffe med dopp och program. Transporten ordnas som vanligt. Välkommen. Styrelsen.

Åbolands Synskadade

Åbolands Synskadade håller julfest lördagen den 16 december kl. 15.00 på Happy

House, Ursinsgatan 11, Åbo. Sedvanligt program, såsom julbön, Åbo-lucian, julgröt, underhållning, utlottning av fruktkorg m.m. samt trevlig samvaro. Anmälningar till Maj-Britt, tel. 421356, Harriet, tel. 4584665 eller Marita, tel. 2315135, senast den 11 december. Väl mött på julfesten önskar styrelsen

Ålands Synskadade

Julbasar hålls lördagen den 9 december. Medlemmar välkomnas att inlämna smått och gott till försäljning.

Norra Österbottens svenska synskadade

Taltidningarna JT:s och ÖB:s medarbetare inbjuds till en gemenskapskväll med program och julgröt tisdagen 5 december kl. 18.00 på verksamhetscentret Fyren, Otto Malmsgatan 9 A 21 i Jakobstad.

Julfesten hålls lördagen 16 december kl. 14.00 på Inre Missionshemmet i Eugmo. Stående julbord och traditionellt julprogram. Busstransport ordnas från Munsala via Nykarleby och Jakobstad. Övriga anlitar färdtjänst. Priset för julmiddagen är 15 euro för synskadade och ledsagare, övriga betalar 20 euro. Anmälningar görs till Fyren tel. 7234 880 eller 050-3795 658.

Kansliet är stängt mellan jul och nyår. Vi inleder det nya verksamhetsåret med föreningssträff tisdagen 16 januari 2007 kl. 18.30 på Fyren. Mera info om evenemangen på medlemsbandet eller från Fyren. NÖSS styrelse

Diabeteskurs för synskadade

Tid: 19–24.3.2007

Plats: Meri-Karina i Åbo

Ansökningstid: 1–31.1.2007

FPA kurs nummer: 13872

Målgruppen för kursen är synskadade diabetiker med diabetes typ 1 eller 2. Målsättningen med kursen är att deltagarna efter kursen skall kunna leva ett självständigt och av andra oberoende liv samt självständigt kunna sköta sin diabetes.

På programmet finns bland annat diskussioner, föreläsningar och praktisk information om kost, motion, fotvård, munhygien samt föreläsning av en diabetesläkare. Möjlighet till blodsockermätning flera gånger per dag. På kursen presenteras också hjälpmedel som underlättar vården av diabetes.

Sökande bör kunna bifoga ett B-läkarutlåtande till kursansökan. Intyget bör inte vara över ett år gammalt. Förfrågningar och anmälningar till rehabiliteringshandledarna Carina Willberg, telefon 040-5113346 eller Pia Nabb, telefon 050-5612950 eller Monica Andersson telefon 040-5113345.

– Biblioteket för synskadade

Nya svenska talböcker på Daisy och c-kassett :
03/2006 : 1.7.-30.9.2006

Bibliotekets telefonservice och besökstider: tisdagar klockan 11-18 (juni-augusti 11-15), onsdagar och torsdagar klockan 11-15.

Besöksadress: Maruddsvägen 74,
Östra centrum, Helsingfors.

Postadress: PB 20, 00030 IIRIS

Telefonnummer till utlåningen
(09) 2295 2230

Utanför öppettiderna kan bokbeställningar lämnas på samma telefonnummer.

e-post: biblioteket@celialib.fi

Även talboksproducenten och utgivningsåret nämns i katalogen, t.ex. Celia, 2006. När talboken är producerad av Bibliotekstjänst eller Talboks- och punktskriftsbiblioteket är inläsningen på rikssvenska. Till sist nämns bokens beställningsnummer som omfattar 6 siffror.

SKÖNLITTERATUR

83. PJÄSER

PINTER, Harold

Nio gånger Pinter / Harold Pinter ; övers. av Sun Axelsson et al. ; inläsare Håkan Julander talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 8 h 40 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Nio pjäser av den engelske

dramatikern Harold Pinter, 1930- . Pjäserna karakteriseras av en koncentration i tid, ett fåtal personer och slutna rum. Med finns ofta en känsla av ett dolt hot som underminerar människornas existens. Förord av Lars Norén där han understryker språkets musikalitet. Nobelpris i litteratur 2005. Det värker lite; Fastighets-skötaren; Dvärgarna; Hemkomsten; Landskap; Monolog; Ett slags Alaska; Bergens språk; Aska.

Daisy 163553

84. ROMANER. NOVELLER

AMINOFF, Jutta

Alla mina hundar / Jutta Aminoff ; inläsare Eva Arrhenius talbok, 1 cd-rom, 3 h 15 min Celia, 2005 Författaren har uppfött berner sennenhundar över 45 år. Hon berättar om födelse och död och allt däremellan.

Daisy 149085

c-kas 149084

ANDERSÉN Axell, Tin

Djävla älskade unge! / Tin Andersén Axell ; inläsare Anna Döbling talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 10 h 6 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Greta Garbo och Mimi Pollak träffades som unga på tea-

terskolan i Stockholm och blev vänner för livet. Efter att Garbo flyttat till USA skrev hon många brev till Pollak. Trettio av dem finns publicerade i sin helhet i denna bok. Runt breven finns en fiktiv berättelse där Garbo berättar om sitt liv; från fattig barn- dom till firad stjärna.

Daisy 163428

ASLAM, Nadeem

Kartor för vilsna älskande / Nadeem Aslam ; övers. av Ann Björkhem ; inläsare Örjan Blix talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 14 h 46 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Jugnu och hans älskande Chanda är försvunna. I likhet med många andra unga par i England levde de tillsammans utan att vara gifta, men i sina pakistanska famil- jers ögon drog de skam över hela släkten. Jugnus svägerska Kaukab lever nästan helt utanför det moderna engelska sam- hället och står för bevarandet av gamla seder och bruk. Det är de unga som vill ha förändring, men de tvingas ofta betala ett fruktansvärt högt pris.

Daisy 163456

BICKMORE, Barbara

Under månens skära / Barbara Bickmore ; övers. av Louise Moell ; inläsare Anna Döbling talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 19 h 42 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2003 Hallie och Chad arbetar för att utvid- ga sin farm, när Chad tvingas återvända till England. Hallie, som är stark, modig och vacker, klarar av arbetet ensam med hjälp av straffångar. Att hemlighålla sin kärlek till en annan man blir svårt för Hal- lie, när Chad återvänder. Miljö: Australien under 1800-talets första decennier.

Daisy 163806

BOGE, Anne-Lise

Återseendet / Anne-Lise Boge ; övers. av Sonja Melinder ; inläsare Christina Carlwind talbok Daisy 2.0, 1 cd-rom, 6 h 47min Talboks- och punktskriftsbibliote- ket, 2006 Det är jul på Granlunda. Malin tycker att hennes dotter verkar olycklig fast hon ska snart gifta sig. Det finns alltid så många känslor förknippade med den här högtiden. Del 14/26.

Daisy 165608

BOGE, Anne-Lise

Vårblommor / Anne-Lise Boge ; övers. av Sonja Melinder ; inläsare Christina Car- lwind talbok Daisy 2.0, 1 cd-rom, 6 h 13 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Martin Bakken kommer till Gran- lunda med ett erbjudande som är oe- motståndlig - han ska göra Malins vävda konstverk kända i USA. Del 15/26.

Daisy 165619

BOGE, Anne-Lise

Frostnätter / Anne-Lise Boge ; övers. av Sonja Melinder ; inläsare Christina Carlwind talbok Daisy 2.0, 1 cd-rom, 6 h 32 min Tal- boks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Hela sommaren hade varit som en enda lång solskensdag, tänkte Malin. Men hon visste ju bara alltför väl att solskensdagar oftast avlöstes av frostnätter. Del 16/26.

Daisy 165628

BOGE, Anne-Lise

Avgrunden / Anne-Lise Boge ; övers. av Sonja Melinder ; inläsare Christina Car- lwind talbok Daisy 2.0, 1 cd-rom, 6 h 30 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Förtvivlad ser Malin hur Ruth lider. Nästan varje kväll håller Samuel väckels-

möte i församlingshuset. Han tvingar Ruth att vara med och njuter av att se hur hon lider när han ger de vackra, unga flickorna sin uppmärksamhet. Del 17/26.

Daisy 165632

BOGE, Anne-Lise

Systrar / Anne-Lise Boge ; övers. av Sonja Melinder ; inläsare Christina Carlwind talbok Daisy 2.0, 1 cd-rom, 6 h 37 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Det händer mycket på Granlunda. Herborgs och Ojas lilla flicka ska döpas och Laura dyker oinbjuden upp på dopet. Dorrids bröllop står också för dörren. Del 18/26.

Daisy 165638

BOGE, Anne-Lise

Frestelsen / Anne-Lise Boge ; övers. av Sonja Melinder ; inläsare Christina Carlwind talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 6 h 19 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Malin är på väg till Amerika där hon ska ställa ut sina vävnader i Martin Bakkens butiker. Del 19/26.

Daisy 166543

BOGE, Anne-Lise

Skuggor / Anne-Lise Boge ; övers. av Sonja Melinder ; inläsare Christina Carlwind talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 6 h 4 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Malin kommer hem från Amerika. Hon ska ha ett allvarligt samtal med Harald, men hon vet inte att han har något att berätta för henne. Del 20/26.

Daisy 166552

COBEN, Harlan

Den oskyldige / Harlan Coben ; övers. av

Lennart Olofsson ; inläsare Per Löfberg talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 10 h 49 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Matt går på college då han på en fest ofrivilligt dras in i ett slagsmål. En ung man dör och Matt döms för dråp. Nio år senare har han avtjänat sitt straff och gift sig. Den trygga vardagen förändras plötsligt när han får ett bildmeddelande som föreställer hans hustru med en annan man. Samtidigt inträffar två mord. Plötsligt är Matt en jagad man och när han äntligen får veta sanningen om sin fru förstår han att ingen kan hjälpa dem.

Daisy 167582

COELHO AHNDORIL, Alexandra

Birgitta och Katarina : roman / Alexandra Coelho Ahndoril ; inläsare Kerstin Andersson talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 7 h 55 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Heliga Birgitta levde större delen av sitt liv (1303-1373) som hustru och mor och utan att ha en aning om att hon en dag skulle bli helgonförklarad. Romanen följer Birgittas långa och skiftande väg till det svenska hovet och fram till uppenbarelserna, resan till Rom och hennes långa väntan på påvens återkomst från Avignon.

Daisy 167509

CRAWFORD, Kirsty

Den andra kvinnan / Kirsty Crawford ; övers. av Karin Andræ ; inläsare Anna Döbling talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 10 h 32 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 I den lilla byn Rawlston på den engelska landsbygden lär tre kvinnor i olika åldrar och olika stadier i livet känna varandra. På grund av sina äkta män har de hamnat här, mer eller mindre mot sin

vilja. Frågan är om vänskapen dem emellan är äkta eller om den är ett bedrägligt spel?

Daisy 167514

DANIELSON, Oscar

Johannas backe / Oscar Danielson ; inläsare Anna Godenius talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 6 h 6 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Mormor Elin finns inte mer. Dottersonen Markus hittar hennes dagböcker och börjar läsa. Ur dagboksanteckningarna växer bilden av ett liv fram. Berättelsen sträcker sig över flera generationer och skildrar på ett ömsint vis tidens gång och en försvinnande svensk landsbygd.

Daisy 168680

GARDELL, Jonas

Jenny / Jonas Gardell ; inläsare Maria Samuelsson talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 4 h 19 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Tjugofem år efteråt får Juha Lindström veta att något fruktansvärt hände Jenny den där sista fredagskvällen före skolavslutningen 1979 då han inte var med. Han återvänder till sin barndoms sömniga Sävbyholm för att leta reda på den pusselbit som saknas. Romanen handlar om en enda sommarnatt i barn domen - den som aldrig kan göras annorlunda. Fristående fortsättning på Ett ufo gör entré.

Daisy 163486

JALAKAS, Inger

Sinne utan svek / Inger Jalakas ; inläsare Anna Godenius talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 7 h 31 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2005 En stormig september-

natt springer Soraya för sitt liv. Något fasansfullt har hänt, men hon vet inte vad. Hennes minne är blankt, tömt på innehåll. Det enda hon vet är att hon måste bort. Sinne utan svek är den första Nordin-deckaren.

Daisy 165332

JAMES, Phyllis Dorothy

Fyren / Phyllis Dorothy James ; övers. av Ulla Danielsson ; inläsare Alf Kjellberg talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 14 h 44 min Celia, 2006 Ön Combe utanför Cornwalls kust är en fridfull tillflyktsort som erbjuder lugn och ro för personer i samhällets toppskikt. Men Combes frid bryts tvärt då en av gästerna hittas hängd i öns fyr. Polisintendent Adam Dalgliesh tillkallas för att diskret utreda mordet.

Daisy 166404

JANSSON, Anna

Främmande fågel / Anna Jansson ; inläsare Kerstin Andersson talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 11 h 11 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Det man fruktar mest har hänt. Fågelinfluensan har drabbat Gotland. Kokerskan på ett fotbollsläger insjuknar hastigt och smittskyddsläkaren beslutar att barnen och deras tränare ska hållas i karantän. När ingen effektiv medicin finns att tillgå står man inför en paniksituation. Kriminalinspektör Maria Wern blir inkopplad på fallet där ett företag medvetet fört in fågelinfluensan på ön för att få sälja vaccin.

163546

KIDD, Sue Monk

Jungfrutronen / Sue Monk Kidd ; övers. av Marianne Mattsson ; inläsare Maria

Samuelsson talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 11 h 25 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 I ett benediktinkloster på en ö utanför South Carolinas kust står en mystisk tron till minne av det helgon som enligt legenden var sjöjungfru före sin omvändelse. När Jessie kallas hem till ön för att ta hand om sin excentriska mamma, lever hon ett konventionellt liv med sin älskade Hugh. Men på ön känner hon sig dragen till broder Thomas, en munk som snart ska avlägga klosterlöftet.
Daisy 167142

KOSTOVA, Elizabeth

Historikern / Elizabeth Kostova ; övers. av Dorothee Sporrang och Ann Björkhem ; inläsare Ove Ström talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 27 h 44 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Amsterdam 1972. En ung kvinna hittar en samling brev som avslöjar att hennes far, som var diplomat, även forskade kring den medeltida härs-kare som ligger till grund för legenden om Dracula. I faderns fotspår söker dottern vidare - ett sökande som leder henne in i en värld där hennes mors mystiska öde länkas samman med en av historiens mörkaste krafter.
Daisy 163173

LEHTOLAINEN, Leena

Falska förespeglingar : kriminalroman / Leena Lehtolainen ; övers. av Marjut Markkanen ; inläsare Jenni Sainio talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 11 h 5 min Celia, 2005 Kommunalpolitiker Petri Ilveskivi blir överfallen och avlider senare på sjukhuset. Kriminalkommissarie Maria Kallio börjar ana att överfallet hänger samman med Ilveskivis politiska uppdrag. Men när

hon börjar presentera sina teorier blir det allt mer uppenbart att hennes misstankar irriterar någon högt upp i den politiska hierarkin. Så exploderar en bomb i hennes trädgård...
Daisy 132016
c-kas 132014

LÅNG, Fredrik

Mitt liv som Pythagoras¹ / Fredrik Lång ; inläsare Karl-Ivar Seire talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 12 h 52 min Celia, 2006 Vem var matematikern, mystikern och filosofen Pythagoras? Man vet att han föddes på Samos för cirka 2 500 år sedan. Han slog sig ner i Syditalien och försökte organisera staden Kroton enligt sina filosofiska principer. Runt denna mytomspunna gestalt har författaren skapat en roman med många ingångar, en berättelse om idéer och verklighet, om minnet och historien, om kärlek och penningekonomi.
Daisy 157785
c-kas 157784

MACINNES, Helen

Uppdrag i Aten / Helen MacInnes ; övers. av Margareta Ångström och Agneta Lundberg ; inläsare Ewert Ellman talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 19 h 45 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 1991 Kenneth Strang skickas till Italien och Grekland för att göra ett reportage om den västerländska kulturens rötter. Han dras in i en politisk konspiration. Romantisk thriller.
Daisy 165936

MANFREDI, Valerio Massimo

Alexander : Ammons spådom / Valerio Massimo Manfredi ; övers. av Ann Mar-

gret Forsström ; inläsare Örjan Blix talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 11 h 43 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2005 På tre år har Alexander lagt under sig hela Grekland. Då inleder han sitt stora fälttåg för att erövra det väldiga perserriket. Hans erövringar väcker både fruktan och respekt i regionen och endast oraklet i Ammontemplet har svaret på den store fältherrens öde. Del 2/3, föregående del Ödets son.
Daisy 167299

MANFREDI, Valerio Massimo
Alexander : vid världens ände / Valerio Massimo Manfredi ; övers. av Ann Margret Forsström ; inläsare Örjan Blix talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 14 h 11 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2005 Efter att ha intagit storkonungen Dareios lydländer i Mindre Asien och Mellanöstern vänder sig nu den grekiska härskaren mot de persiska kärnområdena. Dareios dödas till slut av sina egna och Alexander utropas till hans efterträdare. De sköna drottning Roxane ger honom styrkan att ena alla folk i ett enda fredligt hemland. Del 3/3, föregående del Ammons spådom.
Daisy 167305

MANFREDI, Valerio Massimo
Den sista legionen / Valerio Massimo Manfredi ; övers. av Olov Hyllienmark ; inläsare Ove Ström talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 16 h 15 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Historisk roman som utspelas under folkvandringstiden. Den siste västromerske kejsaren, Romulus Augustus, störtas år 476. Han sätts i fångenskap på Capri. En liten skara ur hans garde har överlevt och utgör den

sista romerska legionen. De försöker rädda sin unge kejsare ur barbarernas klor.
Daisy 167488

MARKLUND, Liza
Nobels testamente / Liza Marklund ; inläsare Kerstin Andersson talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 14 h 54 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 En mördare i aftonklänning tar sig in på Nobelfesten i Stockholms Stadshus. På dansgolvet i Gyllene Salen skjuter hon Nobelkommitténs ordförande rakt genom hjärtat. Annika Bengtzon dras ofrivilligt in i dramat, och snart befinner hon sig mitt i en våldsam historia av terror och död. Var hon än letar hittar hon spåren efter samme man: Alfred Nobel.
Daisy 167137

MÅRTENSON, Jan
Den kinesiska trädgården : en Homandeckare / Jan Mårtenson ; inläsare Karl-Ivar Seire talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 13 h 12 min Celia, 2006 Ett ödesdigert möte mellan Charles II:s älskarinna från 1600-talet och Johan Kristian Homan är upptakten till ett familjedrama med internationella förvecklingar som får sin kulmen i ett museum, fyllt av konstskatter från kejsariens Kina.
Daisy 163620
c-kas 163619

NÉMIROVSKY, Irène
Storm över Frankrike / Irène Némirovsky ; övers. av Dagmar Olsson ; inläsare Henrika Andersson talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 18 h Celia, 2006 Del 1 och 2 i ett tänkt tetralogi, skriven 1942. Författaren,

f. 1903 i Kiev, dog i Auschwitz. Dottern har efter många år gett ut boken som prisbelönats postumt. Del ett skildrar några Parisfamiljers öden under den panikartade flykten undan tyskarna 1940. Det är en kraftfull, sarkastisk skildring av mänsklig svaghet och fåfänga, men även av solidaritet. Del två handlar om hur invånarna i en liten by påverkas av ockupationen.
Daisy 160326

NESSER, Håkan

Människa utan hund : roman / Håkan Nesser ; inläsare Dodo Parikas talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 14 h 37 min
Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006
December i Kymlinge och familjen Hermansson förbereder ett födelsedagsfirande - pappa Erik fyller 65, äldsta dottern Ebba 40. Men natten innan firandet försvinner Robert, sonen i familjen och strax därefter även Ebbas son, Henrik. Den italiensktättade kriminalinspektören Gunnar Barbarotti får hand om fallet.
Daisy 163530

OATES, Joyce Carol

Djur / Joyce Carol Oates ; övers. av Kerstin Gustafsson ; inläsare Lillemor Hjelm talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 3 h 44 min
Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006
Som 20-åring blir Gillian Brauer förälskad i poesi, i sin karismatiska professor och hans hustru som är en skulptör. Deras bohemiska livsstil och nattliga hemligheter utövar en oemotståndlig lockelse på henne.
Daisy 167537

SILVA, Gjertrud

Pensionär - och kär / Gjertrud Silva ; inläsare Eva Arrhenius talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 7 h 20 min Celia, 2005

Många är de äldre nordbor som flyr vinterkylan och likt flyttfåglar drar söderut till det milda Medelhavsklimatet. Resmålen varierar. Numera går vinterns långtidsresor även till Cypern och Turkiet. Här ger lägenhetshotell möjlighet till ett tryggt och bekvämt liv med känsla av eget boende. Det blir ett hälsosamt liv med aktiviteter för både kropp och själ. Bokens berättelser handlar om dessa resor, om levnadsöden, dråpliga misstag, glädjeämnen och inte minst om de kärleksrelationer som är synliga tecken på att »gamla stubbar brinner« och att ömhet och kärlek inte vissnar bort med hårfärgen.

Daisy 150282

c-kas 150280

STEEL, Danielle

Bönhörd / Danielle Steel ; övers. av Barbro Tidholm ; inläsare Anna Döbling talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 10 h 20 min
Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2005
På ytan är Faith Madisons liv perfekt, hon är vacker, gift med en framgångsrik bankman och lever ett sofistikerat liv. Men hon bär på en stor hemlighet. När hon väljer att återuppta sina juridikstudier möter detta motstånd från hennes man. Han vänder en av deras döttrar mot Faith och när hennes tillvaro raseras kommer hennes barndomsvän Brad åter in i hennes liv.

Daisy 164163

FACKLITTERATUR

02. BIBLIOTEKSVÄSEN

CELIAS

Celias nya tjänster : information för barn och ungdomar / Celia ; inläsare Irmeli

Holstein kombinationsbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 9 min Celia, 2006 Information om bibliotekets nya tjänster för barn och ungdomar. Paketet som levereras tillsammans med informationskivan innehåller också två prov på nya bokklubbsböcker. Daisy 165546

3. SAMHÄLLE. POLITIK

BLUMENCRON, Maria
Flykten över Himalaya : Tibets barn på väg mot exilen / Maria Blumencron ; övers. av Kerstin Fredholm Bernhoff ; inläsare Anna Döbling talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 6 h 52 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Författaren följde år 2000 sex tibetanska flyktingbarns vandring över bergskedjan Himalaya till Dalai Lamas skolor i norra Indien. Många barn gör årligen denna riskfyllda vandring för att få chans till ett liv i frihet. Boken är baserad på barnens egna berättelse om livet i hembyn, separationen från föräldrarna och livet i exil. Daisy 163198

4. GEOGRAFI. RESOR

AYANOGLU, Byron
Tillbaka till Kreta / Byron Ayanoglu ; inläsare Lars Nygren talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 10 h 16 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Författaren, kock och matskribent från Montreal, planerar att pensionera sig på Kreta då en gammal vän övertalar honom att istället gå in som delägare i en restaurang på ön. Projek-

tet blir halsbrytande och mötet med den kretensiska livsstilen, människorna och matkulturen omvälvande.

Daisy 168685

HARTLEY, Catharine

Till båda polerna (utan skägg) : en världsrekordkvinnans polaräventyr / Catharine Hartley ; Ying Chang ; övers. av Lars Olov Skeppholm ; inläsare Christina Hellman talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 11 h 1 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Catharine Hartley, regiassistent för fria teater-, opera- och balettsällskap, har ett brinnande intresse för resor och äventyr. När hon ger nyårsloftet att hon ska vandra till sydpolen är hennes vänner skeptiska, men hon ger sig av. Hon och kompanjonen Fiona Thornewill blir de första kvinnorna någonsin att vandra till såväl Syd- som Nordpolen.

Daisy 166470

MÅRD, Anders

Tillbaka till Viborg / Anders Mård ; Magnus Londen ; inläsare Karl-Ivar Seire talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 9 h 30 min Celia, 2006 Boken tar dig med på en personlig rundtur till Viborgs mest kända sevärdheter och upplevelser. Den erbjuder också en rad underhållande berättelser om dagens och gårdagens viborgare som alla har en lidelsefull relation till staden.

Daisy 160393

TURGUBBAR : 30 svenska resenärer berättar / Jan Mårtenson et al. ; red. av Bertil Nordenstam ; inläsare Alf Kjellberg talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 12 h 8 min Celia, 2006 Boken är en brokig samling

av reseberättelser av resenärer, som rest till jordens alla hörn, från Arktis till Eldslandet, Amazonas, Tanzania, Tibet och Tasmanien. Man möter Afrikas storvilt och ser isbjörnar och pingviner i vitögat. Vi kör vilse i Sahara och kraschar med ett flygplan i Etiopien. Flera av bokens författare har varit illa ute men alla hade turen att komma hem helskinnade.

Daisy 158896

c-kas 158895

5. NATURVETENSKAP. MEDICIN

MCKENZIE, Robin

Behandla själv din rygg / Robin McKenzie ; övers. Markku Kahva ; inläsare Alf Kjellberg talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 1 h 30 min Celia, 2006 Dessa McKenzie-övningar inriktar sig på att förbättra struktur och ämnesomsättning i ryggens mjukdelar, inklusive diskarna. Metoden är oskadlig och lätt att genomföra själv.

Daisy 158234

c-kas 158233

7. KONST

FO, Dario

Fladdermössens by : mina första sju år, och några till / Dario Fo ; övers. av Anna, Elvira och Carlo Barsotti ; inläsare Örjan Blix talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 6 h 48 min Talboks -och punktskriftsbiblioteket, 2005 Boken är en självbiografi av den italienske författaren och dramatikern Dario Fo, (1926-). Han dröjer kvar vid sin barndoms miljö, ett lantligt Norditalien i fascistens skugga. Det myllrar av människor

och händelser som beskrivs med värme och humor. Nobelpris i litteratur 1997.

Daisy 167533

FONDA, Jane

Mitt liv så här långt / Jane Fonda ; övers. av Carla Wiberg ; inläsare Anna Godenius talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 26 h 11 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Den amerikanska skådespelerskan Jane Fonda ser tillbaka på sitt liv. Hon ger en öppenhjärtig och dubbelbottnad bild; offentligheten med karriären som firad skådespelerska och aktivist i människorättsrörelser, och privatlivet med dåligt självförtroende och självförakt. Pappan, skådespelaren Henry Fonda, var frånvarande under barndomen, och mamman begick självmord när Jane var tolv.

Daisy 163549

86. LITTERATURHISTORIA

SJÖGREN, Vivi-Ann

Liten fru i litet hus : 1957-1965 / Vivi-Ann Sjögren ; inläsare Maria Salomaa talbok, 1 cd-rom, 9 h 20 min Celia, 2005

I liten fru i litet hus får vi följa med hur Vivi-Ann Sjögren mognar som mänska och skådespelare men också hur hennes skrivande utvecklas. En fristående fortsättning på självbiografen Lasses kiosk.

Daisy 147219

c-kas 147218

9. HISTORIA MEMOARER

ENGLUND, Peter

Silvermasken : en kort biografi över drott-

ning Kristina / Peter Englund ; inläsare Anna Döbling talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 6 h 55 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Drottning Kristina var en orädd kvinna, som trotsade samtiden och lämnade både sin tron och sin tro. Med hennes liv förs läsaren rätt in i 1600-talets värld av maktkamp och fromhet, vetenskap och våld.

Daisy 160749

FRONTEN närmast Stockholm : svenska Hangöveteraner berättar / red. av Nicolas von Schmidt-Laussitz ; inläsare Bo Green talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 9 h 33 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2004 År 1941 löper en av frontlinjerna mellan Röda armén och de finska trupperna över Hangöudden, mindre än 300 kilometer från Stockholm. Bland finska styrkor återfinns den Svenska Frivilligbataljonen bestående av drygt 800 svenskar. I denna bok berättar 18 svenska veteraner om sina upplevelser som frivilliga vid Hangöfronten.

Daisy 163436

GALLEGO, Ruben

Vitt på svart / Ruben Gallego ; övers. av Ola Wallin ; inläsare Håkan Julander talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 4 h 30 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Författaren föddes svårt CP-skadad i Moskva i 1968. Modern fick besked att han hade dött. Ruben placerades på barnhem och fraktades runt på olika institutioner. Som femtonåring hamnade han på ålderdomshem för att dö, men lyckades fly. I korta episoder

Daisy 163243

LINDHOLM, Sture

"Röd galenskap - vit terror" : det förträngda kriget 1918 i Västnyland / Sture Lindholm ; inläsare Leif Pietilä talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 17 h 40 min Celia, 2006 Inbördeskrigets dramatiska händelser i de svenskspråkiga västnyländska kustsocknarna 1918 är förvånansvärt okända trots att Västnyland var en kärnbygd i det röda Finland. Boken presenterar händelserna på lokalplanet, från polariseringen av samhället och uppladdningen till krig år 1917 via det röda maktövertagandet, striderna och den röda lokalförvaltningen till tyskarnas ankomst, segrarnas hämnd och återgången till vardagen - för dem som överlevde.

Daisy 153938

c-kas 153937

SEBAG-MONTEFIORE, Simon

Potemkin och Katarina den stora [en kejserlig förbindelse] / Simon Sebag-Montefiore ; övers. av Ulf Gyllenhak och Göran Andolf ; inläsare Alf Kjellberg talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 39 h 43 min Celia, 2006 Biografi över en av den ryska historiens stora personligheter - Grigorij Potemkin, 1739-1791. Denne furste var Katarina den storas älskare och hade stort inflytande i det ryska imperiet. Deras stormiga kärlekshistoria är välkänd, men Potemkin var också en framgångsrik statsman och politiker. Boken skildrar även det aristokratiska livet i 1700-talets Ryssland.

Daisy 160008

c-kas 160007

WELLUM, Geoffrey

Jaktpilot i RAF : en stridsflygare berättar / Geoffrey Wellum ; övers. av Hans Da-

lén ; inläsare Leif Liljeroth talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 13 h 5 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Just innan andra världskrigets utbrott lämnar författaren skolan för att bli jaktflygare i Royal Air Force. Bland annat kommer han och hans kamrater att spela en avgörande roll i slaget om Storbritannien. När han togs ur krigstjänst hade han bara varit i R.A.F. i tre år, men var redan veteran och utbränd.

Daisy 163407

WESTERHOLM, Sten

På vandring i Estlands svenskbygder / Sten Westerholm ; inläsare Alf Kjellberg talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 5 h 20 min Celia, 2006 Boken berättar hur den svenska närvaron fick sin början i Estland.

Läsaren får även en beskrivning av livet i Estland förr och nu samt insikt i landets dramatiska närhistoria. Författaren har arbetat som rektor för den omorganiserade svenska folkhögskolan

Daisy 157984

c-kas 157983

85. BARN- OCH

UNGDOMSLITTERATUR

BRUHN, Ina

En annan bror / Ina Bruhn ; övers. av Thomas Grundberg ; inläsare Håkan Julander talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 4 h 50 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2005 En juninatt kör en ung man in i ett vägräcke och dör på fläcken. Kvar i sorgen lämnar han en flickvän, två föräldrar, en syster och en bror. De två syskonen möts igen ett år efter olyckan och berättar var

sin historia. Men vem var han egentligen, deras bror? Vad var det som hände honom före olyckan, och varför fanns det inga bromsspår vid olycksplatsen?

Daisy 165454

MAGORIAN, Michelle

Hemlängtan / Michelle Magorian ; övers. av Meta Ottosson ; inläsare Barbro Nordin talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 13 h 50 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 2006 Rusty, 12 år, kommer tillbaka till England efter 2:a världskrigets slut. Hon har varit evakuerad i Amerika under 5 år. Det blir en svår omställning både för henne och familjen. Fadern återvänder från kriget och Rusty skickas till internatskola, där hon vantrivs.

Daisy 163522

MAZETTI, Katarina

Det är slut mellan Gud och mig / Katarina Mazetti ; inläsare Helena Gripe talbok Daisy 2.02, 1 cd-rom, 2 h 29 min Talboks- och punktskriftsbiblioteket, 1996 Sviken, övergiven, frågande och full av skuld känslor bearbetar Linnea, 16 år, sin bästis Pias oförklarliga självmord genom att berätta om deras vänskap. De har diskuterat många livsfrågor tillsammans och genom Pia har Linnea utvecklats, fått nya perspektiv och stärkt identitet. Berättelsen har ett spänstigt och ungdomsnära språk som skapar trovärdighet och närhet.

Daisy 159166

